

Εκδότης — Διευθυντής
Γ. Δ. ΧΡΗΣΤΑΚΗΣ
Επιμέλεια ύλης
Κ. Γ. ΣΤΕΦΑΝΑΚΗΣ
Φεβρουάριος - Μάρτιος
15 Μαρτίου 1984
Τιμή φύλλου δρχ. 10
Αριθμ. φύλλου 90 — 91
Ηράκλειο 1866, αριθ. 110

ΒΙΑΝΝΙΤΙΚΑ ΝΕΑ

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΣΤΗΝ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΒΙΑΝΝΙΤΩΝ

ΤΟ ΣΗΡΙΑΛ «Ο ΠΑΤΟΥΧΑΣ»

Τα ΒΙΑΝΝΙΤΙΚΑ ΝΕΑ, καθώς και πολλοί συνεπαρ-
χωιώτες, είχαν διατυπώσει τους φόβους και την ανη-
συχία τους, όταν πληροφορήθηκαν την απόφαση
του κ. Αλέξη Δαμιανού να «γυρίσει» σε σήριαλ στην
Εύβοια τον «Πατούχα» του μεγάλου Βιαννίτη πεζο-
γράφου Ι. Κονδυλάκη και αγωνίστηκαν, χωρίς απο-
τέλεσμα όμως, για να γίνει το γύρισμα στην επαρχία
μας. Παρόμοια είχαν γράψει και πολλοί άλλοι, όχι
Βιαννίτες, όπως ο εκλεκτός ποιητής και πεζογράφος
και φίλος της Βιάννου κ. Κωστής Φραγκαούλης, που
είχε επισημάνει — θά 'λεγα προφητέψει — πολύ σω-
στά τους κινδύνους για την παραποίηση του έργου.

Το αποτέλεσμα, δυστυχώς, από την προβολή του
σήριαλ ήρθε να επαληθευτεί πέρα για πέρα τους φό-
βους αυτούς, να απογοητεύσει και να εξοργίσει ό-
σους έχουν διαβάσει το εξαιρετο έργο του Κονδυλά-
κη. Από την πρώτη κιόλας μέρα της προβολής δια-
πιστώθηκε η κακοποίηση του έργου από κάθε άπο-
ψη: αλλοίωση του περιεχομένου, παραποίηση των
ηθών και εθίμων, της γλώσσας και της ενδυμασίας
των Βιαννιτών και του κρητικού λαού γενικότερα.
Καμιά σχέση δεν υπάρχει με το φυσικό περιβάλλον
της Βιάννου, με τις συνήθειες των κατοίκων της, με
την ατμόσφαιρα του έργου. Και οι διαπιστώσεις αυ-
τές δεν αφορούν μόνο το πρώτο επεισόδιο, μα και
τα επόμενα. Όσοι έχουν διαβάσει το έργο δεν βρή-
καν στο σήριαλ πολλά στοιχεία, που να θυμίζουν
τον «Πατούχα» του Κονδυλάκη.

Όσο γι' αυτούς που δεν το έχουν διαβάσει, φο-
βούμαι πως θα πούν: «Αυτός λοιπόν είναι ο Πατού-
χας, που τον λένε αριστούργημα!» Γιατί δεν ξέρω
αν θα μπορέσουν να φανταστούν ως πού έχει φτά-
σει η διαστρέβλωση και παραποίηση από τον κ. Δα-

μιανό. Μερικοί ίσως να βρουν το σήριαλ «ωραίο»,
επιηρεασμένοι από το ψεύτικο τοπίο, τις ...αγγελάδες,
τις φαντασιώσεις με τον Αδάμ και την Εύα, τους
αισθησιακούς τούρκικους χορούς που διαρκούν πιά-
ρα πολλή ώρα και άλλα. Μα αυτοί θα είναι οπωσδή-
ποτε λίγοι και από εκείνους που δεν έχουν διαβάσει
τον «Πατούχα».

Έτσι μπορούμε να πούμε, χωρίς καμιά επιφύλαξη,
ότι η μεταφορά του «Πατούχα» στην τηλεόραση σε
σκηνοθεσία του κ. Αλέξη Δαμιανού απέτυχε πέρα
για πέρα. ΟΠΩΣΔΗΠΟΤΕ ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ Ο «ΠΑΤΟΥ-
ΧΑΣ» ΤΟΥ ΚΟΝΔΥΛΑΚΗ. Γι' αυτό και οι Σύλλογοι
των Βιαννιτών διαμαρτυρήθηκαν εντονότατα και
ζήτησαν να διακοπεί η προβολή του σήριαλ αυτού
ή τουλάχιστον (επειδή βέβαια η διακοπή θα μπορού-
σε να θεωρηθεί αντίθετη προς την «ελευθερία της
τέχνης») να δηλωθεί επίσημα ότι πρόκειται για μια
προσωπική δημιουργία του κ. Δαμιανού άσχετη με
το έργο του Κονδυλάκη.

Μα δεν είναι μόνο οι διαμαρτυρίες των βιαννίτι-
κων συλλόγων. Από τότε που άρχισε η προβολή
του σήριαλ έχουν ξεσηκωθεί και διάφοροι άλλοι πο-
λιτιστικοί σύλλογοι άσχετοι με τη Βιάννο και πάρα
πολλά άτομα κύρους, που εκδηλώνουν την αγανά-
κτησή τους για την κακοποίηση που έγινε στο έργο
του μεγάλου πεζογράφου και την παραποίηση των
εθίμων, της γλώσσας και άλλων στοιχείων και αξι-
ών του τόπου μας. Οι εφημερίδες του Ηρακλείου,
αλλά και άλλων περιοχών και της Αθήνας ασχολούν-
ται τώρα και τόσο καιρό με το θέμα αυτό και για
την κακοποίηση των λογοτεχνικών έργων γενικότε-
ρα από τους διάφορους σκηνοθέτες.

Ψάξαμε να βρούμε καμιά ευνοϊκή κριτική για το

σήριαλ, μια δε βρήκαμε. Εξαιρεση αποτελεί το περιο-
δικό «Γυναίκα», όπου η Λείλα Παπαευστρατίου γρά-
φει ότι «για τον απλό θεατή που δεν είναι από τη
Βιάννο, τα σημαντικά στοιχεία του «Πατούχα» τα
απέδωσε απόλυτα σωστά στα δυο πρώτα επεισόδια
του σήριαλ ο Δαμιανός». Δεν εμβαθύνει όμως στο
πνεύμα και τους στόχους του «Πατούχα». Πέρα από
τον ύμνο στη φύση, που αυτόν βλέπει και εξαιρεί η
αρθρογράφος της «Γυναίκα», («ο ρυθμός της φύ-
σης, ο ρυθμός που νιώθει κανείς όταν κοιτάζει ένα
ηλιοβασιλευμένο ή τη θέα από ένα βουνό, κι όχι ο ρυ-
θμός που απαιτεί ο θεατής από ένα κοινωνικό σή-
ριαλ...») ο Κονδυλάκης παρουσιάζει τα ήθη και τα
έθιμα του τόπου της εποχής εκείνης, την εφηβική
ψυχολογία, τον πρωτόγονο ερωτισμό, το στενό σύν-
δεσμο με το περιβάλλον κ.ά., που για τη Λείλα Παπα-
ευστρατίου είναι ίσως λεπτομέρειες. (Αν έχει γράψει
τίποτα άλλο ευνοϊκό για το σήριαλ που δεν το εί-
δαμε, θα παρακαλούσαμε όποιον έπεσε στην αντίλη-
ψη του να μας το γνωρίσει).

Και άλλη φορά το έχουμε θίξει και σήμερα ξανα-
ρωτάμε: Ποιά θέση παίρνουν πάνω στο θέμα αυτό
οι Έλληνες λογοτέχνες που βρίσκονται στη ζωή;
Γιατί βέβαια οι πεθαμένοι δεν μπορούν να κάνουν
τίποτε δυστυχώς, πέρα από το να τρίζουν ίσως τα
κόκαλά τους. Τι κάνει η Ένωση Ελλήνων Λογοτε-
χνών; Θεωρεί σωστή αυτή τη μεταχείριση των έρ-
γων τους; Γιατί σιωπάει; Ή μήπως εγκρίνει με τη
σιωπή της το «έργο» του κ. Αλέξη Δαμιανού; Τότε
δεν μας απομένει παρά να του ζητήσουμε να μεταφέ-
ρει με τον ίδιο «επιτυχημένο» τρόπο στην τηλεόρα-
ση και δυο άλλα έργα του Κονδυλάκη: την «Πρώτη
αγάπη» και το «Όταν ήμουν δάσκαλος»!

Κ. Γ. ΣΤΕΦΑΝΑΚΗΣ

ΓΕΩΡΓΙΚΟΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ

Του κ. Βαγγέλη Βαρδάκη

Όπως είναι γνωστό, ο γεωρ-
γικός συνεταιρισμός έχει αντι-
κείμενο τη γεωργία (πρωτογε-
νής τομέας της οικονομίας),
που προσπαθεί να την οργα-
νώσει και να την ολοκληρώσει
οικονομικά.

Έτσι, κρίνεται σκόπιμο να
δώσουμε μερικά χαρακτηρι-

στικά της σημερινής ελληνικής
γεωργίας, που θα μας επιτρέ-
ψουν από τη μια μεριά να γνω-
ρίσουμε συνολικά το χώρο
μας και από την άλλη να εντά-
ξουμε τα ιδιαίτερα χαρακτηρι-
στικά της περιφέρειάς μας στο
γενικό σύνολο. Και πρώτα α-
πό όλα πρέπει να πούμε πως ο

ρόλος της γεωργίας ήταν και
είναι σημαντικός, καταλυτικός
θα λέγαμε όχι μόνο για την
εθνική μας οικονομία αλλά και
για την ελληνική κοινωνία γενι-
κότερα. Και αυτό γιατί:

α) Η γεωργία παράγει όλα
σχεδόν τα μέσα διατροφής
του ελληνικού λαού.

β) Η γεωργία τροφοδοτεί
με (φθηνές) πρώτες ύλες το
μεγαλύτερο μέρος της ελλήνι-
κής βιοτεχνίας και βιομηχανίας.

γ) Η γεωργία απασχολεί σή-
μερα το 31ο περίπου του
συνολικού εργατικού δυναμι-
κού της χώρας μας.

δ) Η γεωργία συμμετέχει με
ποσοστό 17ο στη διαμόρφω-
ση του ακαθάριστου εθνικού
προϊόντος.

ε) Οι εξαγωγές γεωργικών
προϊόντων αντιπροσωπεύουν
το 30ο των συνολικών ελλη-
νικών εξαγωγών.

στ) Η γεωργία συμβάλλει
στη δημογραφική (πληθυσμια-
κή) ισορροπία εθνικού μας χώ-
ρου, που τελευταία έχει διατα-
ραχτεί επικίνδυνα σε βάρος του
ελληνικού χωριού (του πιο
ζωντανού άλλοτε κυττάρου
της ελληνικής κοινωνίας).

Η προσφορά της γεωργίας δεν
περιορίζεται μόνο στα οικονο-
μικά μεγέθη αλλά επεκτείνεται
σ' όλα τα επίπεδα της ελληνι-
κής ζωής, στο εθνικό, στο εκ-
πολιτιστικό κ.ά. που οι αγρό-
τες με τη μεγάλη τους προσφο-
ρά τα προέλασαν σε ικανοποι-
ητικό βαθμό. Έτσι η προσφο-
ρά των αγροτών στα εθνικο-
απελευθερωτικά κινήματα της
χώρας μας υπήρξε σημαντική,
η σημαντικότερη ίσως από ό-
λες τις τάξεις και τα κοινωνι-
κά στρώματα. Ενδεικτικά ανα-
φέρουμε δύο παραδείγματα:

α) Στην περίοδο της επανά-
στασης του 1821, το 95ο του
του πληθυσμού της χώρας ή-
ταν αγρότες και το υπόλοιπο
5ο το αποτελούσαν: ο ανώ-
τερος κλήρος που ήταν λείψανα
της Βυζαντινής αριστοκρατίας
οι εφοβιστές και κυρίως οιεμμο

●ΣΥΝΕΧΕΙΑ στη σελίδα 8

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

Ο δρόμος Ηρακλείου - Βιάννου

Αλαφροχειμωνιά είχαμε
φέτος. Βροχή όμως αρκε-
τή για να δημιουργήσει αρ-
κετές λακκούβες (παγίδες
για τ' αυτοκίνητα και κιν-
δύνους για τους επιβάτες)
σε πολλά σημεία του δρό-
μου Ηράκλειο — Βιάννος.
Επισημαίνουμε ιδιαίτερα
τα σημεία λίγο πριν από
τους Κουνάβους, μετά τον
Άγιο Παντελεήμονα (έργα
του ΟΤΕ), στην έξοδο
των Κουνάβων, στις Με-
λέσες, στο Χουμέρι και
το αποκορύφωμα στην εί-
σοδο του Αρκαλοχωρίου
(στους ευκαλύπτους) ιδιαί-
τερα επικίνδυνα. (Μήπως
πρωτοβουλία της Κοινότη-
τας Αρκαλοχωρίου, με ένα
δυο δυο αυτοκίνητα τσα-
ίλι θα μετρίαζε το κακό;)

Νά γιατί επανερχόμαστε
και πάλι σε μια παλιά πρό-
ταση των Β.Ν.:
Να δημιουργηθεί στη

Νομαρχία συνεργείο άμε-
σης επέμβασης, ύστερ' α-
πό σχετική ενημέρωση
που θ' αναλάβει να κάνει
το ΚΤΕΛ.

Η πρόταση έλεγε ακόμη
να ζητηθεί από τις Τεχνι-
κές Υπηρεσίες να υπολογί-
σουν αν η συντήρηση
του συνεργείου θα ήταν
μικρότερη από τη ζημία
που γίνεται στην Εθνική
Οικονομία από την αυξη-
μένη κατανάλωση καυσί-
μων και τη φθορά των
τροχοφόρων που κινούν-
ται σε δρόμους με λακκού-
βες, πέρα από τους κινδύ-
νους των επιβατών.

Κι επειδή οι αναγνώστες
των Β.Ν. διάβασαν την
πρόταση αυτή, ίσως πολύ
ενδιαφέρον περιμένουν
μια απάντηση. Μπορεί ή
δεν μπορεί να γίνει και για
τι;

Γιά τους Συνεταιρισμούς της Επαρχίας

Σε άλλη στήλη των Β.Ν.
αρχίζουμε τη δημοσίευση
άρθρου του συνεπαρχιώ-
τη γεωπόνου κ. Βαγγέλη
Βαρδάκη για τους γεωργι-
κούς συνεταιρισμούς.

Από τη θέση αυτή δια-
τυπώνουμε μερικές σκέ-
ψεις για τη σωστή λειτουρ-
γία των συνεταιρισμών
Αφορμή σ' αυτό τα συ-
χνά παράπονα που ακού-
γονται στα καφενεία και
αλλού για τις αδυναμίες
των συνεταιρισμών να κα-
λύψουν τις ανάγκες των
συνεταίρων για ζημιές που

γίνονται, για υποτιθέμενες
καπαχτήριες και πολλά άλ-
λα. Όλα αυτά είναι ανεύ-
θυνα τις περισσότερες φο-
ρές, μα πάντα επίζημα
για την προώθηση της συ-
νεταριστικής ιδέας, και α-
ποβαίνουν εις βάρος του
κύρους του συνεταιρι-
σμού. Και όμως με λίγη
προσοχή όλα αυτά μπο-
ρούν ν' αποφεύγονται κι
ακόμα η ζημία που μπορεί
να προκύψει προλαμβάνε-
ται. Και σ' αυτό πολύ θα
συμβάλουν τα παρακάτω:
●ΣΥΝΕΧΕΙΑ στη σελίδα 8

ΓΥΡΩ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑ ΒΙΕΝΟ

Του κ. Στεφ. Δ. Παπαγιαννάκη

Σε σύσκεψη στο Σύλλο-
γο Βιαννιτών της Αθήνας
πριν από 1 1/2 χρόνο πε-
ρίπου, με τον αξεχάστο
Γιώργο Τζαμουζάκη και
τον τότε πρόεδρο του
συλλόγου κ. Γιάννη Κασα-

πάκη, είχαμε συμφωνήσει
για τη σκοπιμότητα της
οργάνωσης από το σύλλο-
γο ενός ταξιδιού — επίσκε-
ψης στην πόλη VIENNE
της Γαλλίας, που, σύμφω-
να με τις υπάρχουσες ιστο-

ρικές ενδείξεις, είναι αποι-
κία της αρχαίας ΒΙΑΝ-
ΝΟΥ. Τώρα βλέπω με με-
γάλη μου ικανοποίηση ότι
και τα «Βιαννίτικα Νέα»
κάνουν την ίδια πρόταση.
Μια τέτοια επίσκεψη θα
μπορούσε να γίνει στα
πλαίσια ενός τουριστικού
ταξιδιού: Αθήνα — (αερο-
πορ.) Μασσαλία — VIEN-
NE — Παρίσι — (αεροπ.)
Αθήνα. Ή με ευρύτερο
τουριστικό πρόγραμμα, με
πούλμαν: Αθήνα — Ιταλία
— Μασσαλία — VIENNE
— Παρίσι — Ελβετία — Γίου-
γκοσλαβία — Αθήνα.

Προτείνω να συγκροτη-
θεί από το Σύλλογο Βιαν-
νιτών της Αθήνας Επιτρο-
πή, η οποία σε συνενόη-
ση με κατάλληλο τουρι-
στικό γραφείο να καταρτί-
σει ένα πρόγραμμα του τα-
ξιδιού τέτοιου, ώστε να
συμμετάσχουν όσο το δυ-
νατόν περισσότεροι Βιαν-
νίτες.

Με την ευκαιρία αυτή θε-
λώω σκόπιμο να παρουσι-
άσω ένα ιστορικό στοιχείο

●ΣΥΝΕΧΕΙΑ στη σελίδα 8

Ανακοίνωση

Ο Σύλλογος Βιαννιτών Ηρακλείου «Ο ΠΑΤΟΥ-
ΧΑΣ» κάνει γνωστό στα μέλη του και σ' όλους
τους συνεπαρχιώτες:

1. Το γραφείο του βρίσκεται στην οδό Έβανς
αρ. 21 τηλ. 284892.

Το γραφείο θα είναι ανοικτό Δευτέρα —
Τετάρτη, 7—9 μ.μ.

2. Το Διοικητικό Συμβούλιο σ' εκπλήρωση ε-
πιθυμίας πολλών μελών του Συλλόγου αποφά-
σισε να πραγματοποιήσει συνεστίαση με καθα-
ρά Βιαννίτικο χρώμα, στις 30 του Μάρτη, ημέ-
ρα Παρασκευή και ώρα 8 το βράδυ.

Συγκροτήθηκε οργανωτική επιτροπή που θα
φροντίσει για το πρόγραμμα της βραδιάς.

Καλεί όλους τους συνεπαρχιώτες και τους φί-
λους της Βιάννου που μπορούν να παρευρε-
θούν, στο κέντρο Ορέστη Σαρρή, Αρχιεπισκό-
που Ευγενίου (πάροδος Λεωφ. Κνωσού 121,
τηλ. 234-395).

ΣΥΝΕΧΕΙΑ στη σελ. 7

ΑΠΟ ΤΗ ΖΩΗ ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ

ΧΡΗΣΙΜΑ ΤΗΛΕΦΩΝΑ

Υγειονομικός Σταθμός Βιάννου	22205
Ίατρείο Αγροτικό Πεύκου	31377
Χωροφυλακή Υποδιεύθυνση Βιάννου	22206
Χωροφυλακή Σταθμός Πεύκου	31376
Γυμνάσιο Βιάννου	22230
Άγρονομείο Βιάννου	22006
Ειρηνοδίκη	22211
Συνεταιρισμός Βιάννου (Γραφεία)	22226
Συνεταιρισμός Βιάννου (Έλαιουργείον)	22136
Ο.Τ.Ε. (βλάβαι)	22121
Ο.Τ.Ε. (πληροφορίες)	22215
Έλληνικά Ταχυδρομεία	22203
Κτηνιατρείο	22090
Φαρμακείο	22140

ΑΓΟΡΑΙΑ

Πετράκης Χαρ. — Βιάννος	22051
Ζαϊμάκης Θεόφιλος — Βιάννος	22404
Θεοδοσάκης Γεώργιος — Πεύκος	31437
Καρτσάκης Έμμανουήλ — Λουτράκι	22103
Δασητωτάκης Γ. — Βιάννος	22355
Χατζάκης Ιωάννης — Άγιος Βασίλειος	31301
Γαλανάκης Μιχ. — Χόνδρος	22101
Ψαρολογάκης Κων. — Χόνδρος	22109
Σοφοκλής Παπαδάκης — Καλάμι	31275
Ιωάννης Κονσολάκης — Άμυρά	31420

(Γιά υπεραστικά: 0895)

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

ΓΕΝΝΗΣΕΙΣ

ΣΤΟ ΗΡΑΚΛΕΙΟ:

Η κ. Χαρούλα σύζ. Εμμ. Δοριώκης γέννησε αγόρι.

ΣΤΟ ΧΟΝΤΡΟ:

Η κ. Μαρία σύζ. Νικολ. Γαμαλάκη γέννησε κορίτσι.

ΓΑΜΟΙ

ΣΤΟ ΗΡΑΚΛΕΙΟ:

Μανόλης Ι. Ζουμάκης και Ασπασία Δρυμάκη.

ΣΤΑ ΧΑΝΙΑ:

Στέλιος Μπαρπαγαδάκης και Μαρία Εμμ. Περατσάκη.

ΘΑΝΑΤΟΙ

ΣΤΗΝ ΑΝΩ ΒΙΑΝΝΟ:

Μαρία Ι. Πανακάκη Γεώργιος Λουλάκης

ΣΤΗΝ ΚΑΤΩ ΒΙΑΝΝΟ:

Μιχάλης Δουλιγεράκης

ΣΤΟ ΚΕΦΑΛΟΒΡΥΣΙ:

Γεώργιος Κοντάκης

ΣΤΟ ΚΑΛΑΜΙ:

Νικ. Ι. Τζανάκης

ΣΤΟΝ ΚΡΕΒΒΑΤΑ:

Ελένη π. Κ. Αγγελάκη

Ιωάννης Δασκαλάκης 95 ετών.

ΣΤΟ ΧΟΝΔΡΟ:

— Μανιτάκης Αντώνιος

Νικολ. 21 ετών

— Βελιβασιάκη Ευγενία

Αποστ. 75 ετών.

— Ιωάννης Κ. Συμιανάκης

45 ετών.

ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ:

Ο Έμμανουήλ Γεωργίου

Τσαγκαράκης 72 ετών,

πρώην Συμβολαιογράφος

Βιάννου από το Συκολόγο

ΜΝΗΜΟΣΥΝΟ

Στις 26/2/84 τελέστηκε μνημόσυνο του Γεωργίου Τσαγκαουρή στο νεκροταφείο Καλλιθέας στην Αθήνα.

Στη μνήμη του ο γιός του κ. Μανόλης Τσαγκαουρή μας έστειλε:

5.000 για το Φιλόπρωχο Ταμείο Βιάννου και 5.000 για τη Βιβλιοθήκη Βιάννου, που παρακαλούνται να φροντίσουν για την παραλαβή τους.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΑ

Ο Σύλλογος Γυναικών Βιάννου ευχαριστεί όλους που με την παρουσία τους βοήθησαν στη γιορτή του Καρναβαλιού.

Ευχαριστεί ιδιαίτερα τον Πρόεδρο της Κοινότητας

ΤΟ ΚΑΡΝΑΒΑΛΙ ΣΤΗΝ ΕΠΑΡΧΙΑ

Δεν πραγματοποιήθηκε το πανεπαρχιακό καρναβάλι που προτάθηκε από τις στήλες των Β.Ν. στο προηγούμενο φύλλο. Η πρόταση έγινε δεκτή με ιδιαίτερο ενδιαφέρον από πολλούς συνεπαρχιώτες. Η έλλειψη όμως χρόνου για την προετοιμασία δε βοήθησε στην πραγματοποίησή τους, επικυλώθηκαν ωστόσο για την άλλη χρονιά.

Εκδηλώσεις καρναβαλιού έγιναν όμως σε όλα τα χωριά της Επαρχίας. Άλλοι μικρές κι άλλοι μεγαλύτερες παρέες κάτω από τη μάσκα και την οποιαδήποτε μεταμφίεση πρόσφεραν ώρες ψυχαγωγίας από σπίτι σε σπίτι.

Αποκορύφωμα όμως της γιορτής καρναβαλιού έγινε στην Άνω Βιάννο. Με πρωτοβουλία του Συλλόγου Γυναικών προγραμματίστηκε, οργανώθηκε και πραγματοποιήθηκε μια εκδήλωση καρναβαλιού, που στη Βιάννο και στην έκταση αυτή έγινε για πρώτη φορά. Η οργάνωση τέλεια, η μαζική συμμετοχή και η υποδοχή από μέρος του συνόλου των κατοίκων έπεισε όλους πως μπορεί να γίνει θεσμός για τη μόνιμη πια καθιέρωσή του.

Περισσότερα από 80 άτομα, νέοι και νέες, παιδιά κάθε ηλικίας με και γυναικές που είχαν και την πρωτοβουλία, με επικεφαλής οργανωσάκιτες και δυο μεταμφιεσμένα γαϊδουράκια σχημάτισαν πομπή στο στενό πίσω από το Ιερό του Μιχ. Αρχαγγέλου.

Πήγαν μέχρι την Παναγία και έπειτα διέσχισαν την πλατεία, κατέβηκαν τα σκαλοπάτια του δρόμου προς την Πλάκα κι έφτασαν μέχρι του Σαπουνά τη βρύση. Χόρευαν για λίγο κάτω από τις επευφημίες και τα χειροκροτήματα των γειτόνων που είχαν συγκεντρωθεί γύρω.

Από εκεί γύρισαν πίσω, με την ακολουθία και νέων μεταμφιεσμένων, μα και πολλών που δεν είχαν ντυθεί. Τους συνόδευσε και ο πρόεδρος της Κοινότητας, όπου και πάλι χόρευαν και διασκέδασαν τις πολλές δεκάδες Βαννιτών που συγκεντρώθηκαν γύρω από τους μεταμφιεσμένους.

Στη συνέχεια ανέβηκαν τα στενά από το μύλο του Πλάτανου κι έφτασαν στο Σωρό, κατέβηκαν τη σκάλα του Άι — Γιώργη, επισκέφθηκαν το Πετρούνη και κατέληξαν στον Πλάτανο του Μιχαήλ Αργαγγέλου, όπου χόρευαν, τραγούδησαν κι έπαιζαν το γαϊτανάκι κάτω από τα χειροκροτήματα, τα ξεφωνητά και τις εκδηλώσεις χαράς και ενθουσιασμού εκατοντάδων κατοίκων της Βιάννου και άλλων χωριών που είχαν συγκεντρωθεί στην πλατεία.

Η ωραία εκδήλωση έληξε με σύντομη ομιλία της προέδρου του Συλλόγου Γυναικών κ. Μαρίας Μαστρογιωργάκη, η οποία έβγαλε τη μάσκα που φορούσε ευχαρίστησε όλους που βοήθησαν για να γίνει η ωραία αυτή εκδήλωση, μα και όλους τους κατοίκους που με τόση χαρά τη δέχθηκαν και την περιέβαλαν. Και όλοι μαζί ευχήθηκαν του χρόνου να είναι ακόμα καλύτερη.

Εκδηλώσεις και άλλων Συλλόγων της επαρχίας έγιναν τον τελευταίο καιρό, δεν είχαμε όμως σχετική ενημέρωση παρά τυχαίες πληροφορίες. Τέτοιες είναι: Οι αρχαιρεσίες του Συλλόγου Καλομικτών της Αθήνας «Η ΒΙΓΛΑ» και ο αποκριτικός χορός του Συλλόγου Κατωβιαννιτών της Αθήνας και φυσικά η συνεστίωση του «Διαβάτη» που περιγράφει σε άλλες στήλες ο Μανόλης Βλαχάκης, η συνεστίωση των Αγιοβασιλιτών και η δεντροφύτευση που έκανε ο Πολιτικός Σύλλογος Συκολόγου.

Πένθη

Γιώργης Ι. Λουλάκης (Μικράκης)

Συναξιαρχός του ΤΕΒΕ ηλικίας 72 ετών, πέθανε στο Ηράκλειο στις 27 του Φλεβάρη και κηδεύτηκε στη Βιάννο, την επομένη, μέσα σε πλήθος κόσμου από τη Βιάννο, τα περίχωρα και το Ηράκλειο και με άφθονα στέφανα και νεκρολούλουδα.

Υπήρξε εκλεκτός πατριώτης με πλούσια πολεμική δράση στο Αλβανικό μέτωπο και διακεκριμένη πατριωτική δράση κατά την Κατοχή στο ΕΑΜ και τον εφεδρικό ΕΛΑΣ...

Επίσης υπήρξε μεταξύ των πρωτοπόρων κοινωνικών παραγόντων του τόπου μας, και φλογερός οπαδός και στέλεχος του

Εμμανουήλ Γ. Τσαγκαράκης

Αποβίωσε έπειτα από πολυετή νόσο, στην Αθήνα την 28/1/84, σε ηλικία 72 ετών, ο Εμμανουήλ Γεωργ. Τσαγκαράκης από το Συκολόγο τέως Συμβολαιογράφος Βιάννου. Η κηδεία του έγινε στην Αθήνα με συγκινητική τελετή και με συμμετοχή, εκτός από τους οικείους του, των πολλών συμπατριωτών και πολλών άλλων που τον

ΠΑΣΟΚ. Ως οικογενειάρχης με την εκλεκτή, ακούραστη και εργατική σύζυγό του Μαρία (το γένος Κυριακάκηδων) ευτύχησαν να ιδούν τα 4 παιδιά τους πολύ καλά αποκατεστημένα.

Από μέρος της Εθνικής Αντίστασης και της Τ.Ο. ΠΑΣΟΚ ΒΙΑΝΝΟΥ ο Χαράς λαϊκός Δοριώκης κατέθεσε στεφάνι με την προσφώνηση: Στο γενναίο αγωνιστή της Εθνικής Αντίστασης, τον εκλεκτό Βιαννίτη, στοργικό οικογενειάρχη, εξυπηρετικό επαγγελματία σ' ένδειξη τιμής και με την ευχή να είναι η μνήμη του αιώνια.

Νίκος Εμμ. Κατσαράκης

εγνώριζαν. Αποφοίτησε από τη Νομική Σχολή το έτος 1939 και έλαβε μέρος στον πόλεμο του 1940. Μετά την απελευθέρωση διορίστηκε υπάλληλος στο υπουργείο Παιδείας και Αποκαταστάσεως προσφύγων. Από τη θέση του αυτή εξυπηρετήσε πάρα πολλούς και κυρίως Κρητικούς και συνεπαρχιώτες. Το έτος

ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΡΗΤΙΚΗ ΛΟΓΟΓΡΑΦΙΑ Ο ΒΑΣΙΛΙΚΟΣ (ΤΟ ΛΟΥΛΟΥΔΙ ΤΟΥ ΚΑΡΑ-ΣΕΒΝΤΑ) ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΙΣ ΜΑΝΤΙΝΑΔΕΣ ΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ

ΓΡΑΦΕΙ Ο Κ. ΓΙΩΡΓΗΣ Ν. ΘΕΟΔΟΣΑΚΗΣ ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ Ο.Τ.Ε.

Ο ΒΑΣΙΛΙΚΟΣ, το προνομίο αυτό φυτό της Ελληνικής Εκκλησίας, είναι το πιο λατρευτικό λουλούδι του Κρητικού. Μ' αυτό φανερώνει την αισθηματική του διάθεση και την ειδυλλιακή του ζωή, γι' αυτό κι η Κρητική ή μούσα που αφιέρωσε πάρα πολλές μαντινάδες.

Όταν τις συγκέντρωσα γι' αυτήν εδώ τη μελέτη, κατέληξα στο παρακάτω συμπέρασμα.

«Ο Βασιλικός στην Κρήτη αντιπροσωπεύει το λουλούδι του ΚΑΡΑ — ΣΕΒΝΤΑ».

Είναι ακόμη το μόνο λαϊκό λουλούδι που το κρατούν στοργικά γλάστρες, ντενεκές, σπασμένα δοχεία σπασμένα πιθάρια (πιθαρόγλαστρες) κυπιά λογιά — λογιά και μορφάζει τα παραθύρια, τις αυλές και τους εξώστες λαϊκών συνοικιών, των επαρχιών και των χωριών.

«Το Έμπαρος οι αυλόπορτες μορφάζουνται γυναικές, που βάνουνται βασιλικούς απόλω σπασί ντενεκές.»

Συνδέεται με την αισθηματική ζωή των νέων, με χαρούμενα ή δυσάρεστα περιστατικά της ζωής Μιλά τη γλώσσα της αγάπης και αντικατοπτρίζει τη λεπτότητα και την ευαισθησία του ψυχικού κόσμου του Κρητικού, που δεν περιορίζεται μόνο στο βασιλικό μα και αναφέρεται και στα άλλα φυτά και λουλούδια.

«Απού περάσει από λυγιά, δεν κόψει ένα κλωνάρι τη λιότη ντου να μη χαρεί, αν είν' και παλικάρι.»

Σπάνια να συναντήσεις Κρητικό ντενεκάνη ή γέρο που να μην έχει βασιλικό σ' αυτή. Κι όταν μάλιστα τύχει να 'ναι απαγορευμένος από τον έρωνα της καλής του, εκδηλώνει τη λύπη του με το να μην ξαναβάλει πια βασιλικό σ' αυτή. «Βασιλικό κι αρισμαρι δεν βάνω μπλιό σ' αυτή μου, γιατί μου τήνε πήρανε την αγαπητική μου.»

Τόσο μεγάλη είναι η αγάπη του Κρητικού για το βασιλικό και τόσο μεγάλος ο σεβασμός που του δείχνει, ώστε ο λαϊκός ποιητής αφήνει κατάρρα σ' όποιον δεν τον σέβεται και δεν τον λατρεύει.

«Βασιλικέ, κι από σε δε χάμαι και δεν σε πιάσει, εφτά φορές η μούρη γης να τον ανεξεράσει.»

Κάνει ακόμη κάποια αξιολόγηση η Κρητική μούσα κι από όλα τα λουλούδια διαλέγει το βασιλικό και του προτείνει:

1953 διαδέχτηκε τον πατέρα του στη θέση του Συμβολαιογράφου Βιάννου. Απέκτησε δυο καλά παιδιά, το Γιώργο, Δικηγόρο Αθηνών, αντάξιο διάδοχό του, και την Ελένη.

Υπήρξε άριστος επιστήμων και εξάαιρετος άνθρωπος, προικισμένος με σπάνια ψυχικά χαρίσματα και υπέροχα προσόντα. 'Ας είναι ελαφρό το χόμα που τον σκέπασε και η μνήμη του αιώνια.

Ι. Γ. Τ.

«Σγουρό βασιλικάκι μου, σύρε να πας στην πόλη, να σε μεταμφιέψουμε στου ρή για το περβόλι.»

Όλοι μας πάντα επιδιώκουμε να χαϊδέουμε το βασιλικό, όπου και να τον δούμε φυτεμένο. Τούτο το γεγονός, επηρέασε το λαϊκό ποιητή, που με κάποια φιλοσοφική διάθεση είπε:

«Δύσκολο είναι για να βρεις αμύριστη κανέλα, βασιλικό χαϊδέψιμο κι αφιλήτη κοπέλα.»

Ακόμη όντεν ανθεί και δένει, γίνεται περίσσια όμορφος και μοσχοβαλά τόσο πολύ, που κατά τη γνώμη του λαϊκού ποιητή:

«Βασιλικός όντεν ανθεί κι ο μόνος όντε δένει κι η κοπελιά όντε στολιστεί, το νου τ' ανθρώπου παίρνει.»

Η βασιλικόγλαστρα αποτελεί βασικό στολίδι στο Κρητικό παραθύρι. Γι' αυτό κι ο νέος π' αγαπά δεν θέλει μόνο να βλέπει στο παραθύρι την αγαπητική του, μα και γλάστρα με βασιλικό.

«Στο παραθύρι πού 'σαι συ, δεν πρέπεινε τα ξύλα, μόνο σγουρούς βασιλικούς με τ' ασπασμένα φύλλα.»

Με ιδιαίτερη χαρά, βγαίνει η κοπελιά στο παραθύρι και περιποιείται το βασιλικό της. Ήταν κομψώνει, τότε ποζίζει συχνά και τον χαϊδέει. Κι όταν θά 'ρθει ο νιος που αγαπά στο παραθύρι να της μιλήσει για το σεβντά του, τότε τότε παίρνει με κλωνιά βασιλικού.

«Πρόβαλε, λέω, πρόβαλε από το παραθύρι να μου πετάς βασιλικό κι εγώ φιλιό σ' αχειλή.»

Πολλές φορές η βασιλικόγλαστρα του παραθυριού αποτελεί αντικείμενο κλοπής.

«Τη νύχτα τα μεσάνυχτα, όντεν εσβύναν τ' άστρα, εκλέψαν το βασιλικό με τη γυαλένια γλάστρα.»

Και συμπληρώνει ο λαϊκός ποιητής.

«Ας είνε κλέψουν το γυαλί κι ας είνε το ραϊίσουν και το σγουρό βασιλικό εκείά να τον αφήσουν.»

Συνήθιζται ακόμη στην Κρήτη να προσφέρουν στον επισκέπτη ένα ματσάκι από τους βασιλικούς της αυλής.

Και σ' αυτήν περίπτωση αυτή στην Κρήτη δεν είναι εύκολο να μαντέψεις τι μπορεί να σου συμβεί. Από το να σου χαρίσουν ολόκληρη τη γλάστρα με χρι να βρεις το μελιό σου.

Το 1925 περίπου είνιγε και στο χωριό μου (ΧΟΝΤΡΟΣ ΒΙΑΝΝΟΥ) το παρακάτω: Ο μπαρμπα — Γιάννης τ' Αφρο σήνης ο άντρας, μόλις απολύθηκε από το στρατό, ήκανε το ντενεκάνη στο χωριό, ήβανε βασιλικό ή καντιφέ σ' αυτή κι ήβανε βόλιτες στα σκοτάκια πού 'χαν κοπελιές για να κάμει την κοψά ντυσι. Πέρασε από του Σερμουνιολή το σπίτι ή ήκοψε από την αυλή ένα κλωνιά βασιλικό και τον ήβαλε σ' αυτή του. Ο Σερμουνιολής τότε κατάγγειλε και, για να α-

● ΣΥΝΕΧΕΙΑ στη σελ. 4

ΑΠΟΚΡΕΣ

Μια από τις μεγαλύτερες γιορτές του χρόνου είναι κι οι μεγάλες αποκριές, που τούτη η γιορτή γιορτάζεται σ' όλα τα κράτη του κόσμου. Ιδιαίτερα γιορτάζεται σ' όλες τις μεγάλες μα και μικρές πολιτείες και τα χωριά της πατρίδας μας, με καρναβάλια, μασκαράδες, χορούς, γλέντια και πολλά άλλα αξιοθέατα, σύμφωνα με τα ήθη και έθιμα του κάθε τόπου.

Αλλά εγώ δε θα μιλήσω για τα καρναβάλια τ' Ευρώπης γή τ' Αμερικής, μήτε για τα χορούς και τα καρναβάλια της Πάτρας γή της Αθήνας. Θα σας πω πώς γιορτάσαμε στο χωριό μου τ' αποκριές το 1925.

Το λέει και η παραμύθι πως «τα μεγάλα αποκριές / κουζουλιούνται κι οι γριές». Στο χωριό μου δεν κουζουλιούνταν μόνο οι γριές, αλλά κι οι γέροι και τα κοπέλια — όλοι μικροί μεγάλοι, άντρες και γυναίκες. Ίτσι έγινε και τ' αποκριές του 1925.

Την παραμονή της αποκριάς ετοιμάζαν οι νοικοκυράδες τα κυριακάτικα ρούχα σε μικρούς και σε μεγάλους, σ' όσους βρίσκονταν μέσα στο σπίτι, σ' όλα τα σπήθια, πλούσια και φτωχά.

Από τα χαράματα της μέρας ήταν όλοι έτοιμοι, όλοι στο πόδι, τσολίζονταν τα κυριακάτικα τους ρούχα και πήγαιναν στην εκκλησία. Μετά το τέλος της λειτουργίας, αρχίσαν οι προετοιμασίες για τα πολλά και πλούσια φαγητά της μέρας. Ο καθένας χωριστά στο σπίτι του.

Ο ένας έφαζε το βυζαστάρι, ο άλλος άνοιγε την κουρούπα με τη μυζήθρα, άλλος έβγαζε το τυρί από το λάδι. Οι γυναίκες κατάχτυπούσαν τα ξυλίκια πάνω στα σφύρα να κάνουν τις μυζηθρόπιτες γή τσι ξυλικόπιτες γή τσι λεγόμενες σαρικόπιτες.

Άλλοι ζούσανε το τυρί, άλλες γυναίκες έφτιαχναν τα νόστιμα γαρδουμάκια, τα ζυμμένα μακαρούνια, τα λεγόμενα λαζάνια ή σκυφομακαρούνια και άλλες μαγειρεύαν το βυζαστάρι αυγολέμονο και οι πιο πιθήδες τηγάνιζαν τσι μυζηθρόπιτες.

Πριν ακόμη σημάνουν το βράδυ τα σπερνά, τα πάντα ήταν έτοιμα. Από νωρίς ολόκληρο το χωριό γινόταν μικρές ή μεγάλες παρέες, που το βράδυ θα τρώγαν όλοι μαζί ή παρέα οικογενειακά.

Κάθε οικογένεια χωριστά μαζεύονταν σ' ένα συγγενικό σπίτι, κατά προτίμηση στο πιο σεβαστό, στο σπίτι του πατέρα, του πεθερού ή του παππού, πάντως στο πιο σεβαστό σπίτι της οικογένειας, κρατώντας ο καθένας και την καρέκλα του και το φαγητό του. Άπλωναν μεγάλες τραπέζιες, κάθιζαν όλοι μαζί κι άρχιζαν το φαγοπότι.

Οι τότε προστοί του χωριού, ο Αντρέας ο Γιαμαλάκης, ο Μανέτας, ο Τσουραντώνης, ο Πιτήδεις, ο Γιαμολογιώργης και πολλοί άλλοι είχαν αναλάβει την τάξη του χωριού, γιατί πολλές βολές αυτοί που μασκαρεύονταν βγάζανε φασαρία ή κάνανε κατσουκανιές.

Μόλις άλλασε η νύχτα και τέλειωνε το φαγοπότι, άλλοι πήγαιναν στο χορό και άλλοι

ντύνονταν μασκαράδες, άλλοι βγάζανε κοντάδα και όλη τη νύχτα ήταν ένα σύθρηνο όλο το χωριό.

Ο Μανετογιώργης ντύθηκε μασκαράς, φόρεσε τη βράκα, έδεσε ένα κουδούνι στο λαιμό του, έδεσε στη βράκα του ένα μεγάλο ραπάνι, που το κάλυβε με την μαντίλα του, πήγαινε στο χορό σ' έναν και τού 'λεγε: «Την αποπάνω Κυριακή θα παντρεύω τη θυγατέρα μου, θά 'ρθεις στο γάμο;» Και δείχνοντάς του το ραπάνι τού 'λεγε: «Να κι αν έρθεις, να κι αν δεν έρθεις».

Μετά το τέλος αυτής της κωμωδίας, έπαιζε την ασκομαντούρα του και, παρά το ότι ήταν νύχτα και τσουχτερό κρύο, όλοι άνοιγαν πόρτες και παραθύρια για να τον ακούσουν. Ο Ανετολιώτης ήπαιζε τη λύρα κι ο Χρήστος του κράθαινε το πάσο καταχτυπώντας το νταούλι του.

Ο Κοκομανώλης, ο Μανετοδημήτρης, ο μπαρμπα — Νικόλας μα και πολλοί άλλοι, βγή και κοντάδα, πήγαιναν σε κάθε γειτονιά παίζοντας την ασκομαντούρα, τη λύρα και το μαντολίνο και έλεγαν παραπονηρικές μαντινάδες που μόρριαν καρδιές — κάθε νεαρός ήλγε τη μαντινάδα του στην αγαπητική του, στην αυλή κάτω από το παραθύρι.

Περνώντας από του Καρκεζαμανώλη το σπίτι, που τις δυο του τις δυο του κόρες αγάπουσε ο Αντρέας, είπε μια μαντινάδα:

«Πάλι καινούργια σίδερα σάνουν οι ντερμιτζήδες, και μου τα βάνουν στην καρδιά για σας τσι δυο αδερφίδες. Υστερο πέρασαν από τη μεσοστενιά, όπου ήταν τσι Μανετοδημήτρη η αγαπητικιά, κι είπε κι αυτός τη μαντινάδα του:

«Θαυμάζομαι τη θάλασσα βαθιά που την ανοίξαν, τα χώματα που βγάλενε που διάλο τα ρίζαν;»

Περνώντας ύστερα από τον Άι — Φανούρη, που ήταν δίπλα η αγαπητικιά του μπαρμπα — Νικόλα, είπε:

«Ο Ψηλαρβίτης λιάζεται και κρυσταλλάτι το χιόνι, γειτόνισσα πως σ' αγαπώ δεν το κατές ακόμη».

Σε λίγο η μέρα άρχιζε να χαράζει, τ' άστρα χάνονταν σιγά σιγά από τον ουρανό τ' να μετά το άλλο και η ανατολή άρχιζε να ροδίζει και ξημέρωνε η Καθαρά Δευτέρα, που μούτε ψωμί δεν τρώνε οι καλοί Χριστιανοί να βρούνε και τσι περδικιές.

Αλλά οι κονταδόροι δεν είχαν ποκάμει τη γύρα του χωριού κι έπρεπε οπωσδήποτε να τελειώσουν όλο το χωριό. Λέει λοιπόν ο Μανετοδημήτρης του Κοκομανώλη:

— Εδώ, μωρέ, που θα πάμε στο Θυμιανό, θα φάμε μια όρνιθα γδαρνολαίμα τση μάνας σου.

Δίπλα στεκόταν η αδερφή του και τ' άκουσε και αγλακά να τση το πει, για να χωστεί να μη φάνε την όρνιθα και μαγαρίσουνε, ετσά μέρα που νηστεύουν οι άνθρωποι, οι καλοί Χριστιανοί. Φτάνοντας όμως στον ποταμό στάθηκε αδύνατο να περάσει, γιατί ο ποταμός είχε πολύ νερό και μην μπορώντας να κάμει πέρασάλο άρχισε να φωνάζει:

— Ίε μα, μα....

Η μάνη την ήκουσε που φώναζε και τ' απηλόηθηκε και τση 'πε:

— Είντα θες, μωρή; — Χώσου, κακομάρια μου, γιατί έρχονται οι δαιμόνοι να σε πάρουνε, να σε πάνε στο σπίτι.!!!

Ωστόσο οι κονταδόροι είχαν φτάσει στον ποταμό,

προσπαθούσαν να περάσουν και το νερό ήταν πολύ και ο ποταμός τους φαινόταν ολόκληρη θάλασσα από το πολύ κρυστά που είχαν πιει. Αλλά σε λίγο ο Μανετοδημήτρης τους λέει:

— Στην πάντα, μωρέ, και θα δείτε πως θα περάσω σαν τον Προφήτη Ηλία.

Βγάνει λοιπόν το ρασί του, το πετά στον ποταμό πάνω στο νερό κι ύστερα σέρνει ένα σάλτο πάνω στο ρασί, για να πατήσκει, λέει, να περάσει τον ποταμό. Αλλά η αγιότητα του.... δεν είχε ωριμάσει ακόμη και όπως ήταν βαρύν και τύφλα στο μεθύσι.... μαζί με το ρασίδι του βρέθηκε μέσα στα νερά του ποταμού κι άρχιζε να βουλιάζει. Τόσο πολύ ήταν μεθυσμένος, που δεν μπορούσε να σηκωθεί και ήταν έτοιμος να πνιγεί.

Μόλις τον είδαν οι άλλοι, άρχισαν να ανησυχούν και ο Ατρέας πιο έμπειρος κολυμητής, σέρνει ένα σάλτο μέσα στον κολυμπο για να τόνε βγάλει. Μπέρδεψε όμως ο πάδος του στο φροντουλούκι τση βράκας του και άρχισε κι αυτός να βγάνει..... μαυράματα.!!!

Ο Ανετολιώτης πέταξε τη λύρα και σάλταρε κι αυτός μέσα, για να περάσει το καθήκον του και να τους σώσει. Πέφτει μέσα και ο μπαρμπα — Νικόλας, αλλά όλοι ήταν μεθυσμένοι και το μόνο που έκαναν ήταν ο ένας να βουλιάζει περισσότερο τον άλλο, μέχρι που το πρώτο ήφταζε στο απροχώρητο και κινδύνευαν πραγματικά να πνιγούν.

Σαν είδε ο Χρήστος το μεγάλο κίνδυνο, τρέχει στη μεγάλη εκκλησία με τη μεγάλη κομπάνα και άρχιζε να κτυπά την καμπάνα σαν να γινόταν πόλεμος ή πυρκαγιά και με δυνατές φωνές ζητούσε τη βοήθεια τω χωριανών.

Σε λίγα κιόλας λεφτά ολόκληρο το χωριό βρισκόταν στον ποταμό και τους ανασύρανε σαν τσι βρεγμένες πάπιες γλυτώσανε όλοι, χωρίς να πνιγεί κανείς.

Και η αποκριά κι η Καθαρά Δευτέρα του 1925 έμειναν στην ιστορία του χωριού...

ΝΙΚΟΣ ΘΕΟΔΟΣΙΑΚΗΣ
Χόνδρος 1983

ΤΟ ΧΩΡΙΟ ΜΟΥ Ο ΧΟΝΔΡΟΣ

Γράφει ο Αντώνης Εμμ. Στιβακάκης

Στο παρελθόν είχαμε ξανά ασχοληθεί, από τις στήλες των Β.Ν., με το καιυτό θέμα της ΕΓΚΑΤΑΛΕΙΨΗΣ του Χόνδρου από τους Χοντριγιανούς. Της ομαδικής φυγής τους από τον τόπο μας, που πρέπει να ομολογήσουμε πως δεν αξίζει μια τέτοια μεταχείριση. Γιατί ο Χόνδρος είναι ένα όμορφο χωριό, που αν οι Χοντριγιανοί εκμεταλλεύονταν σωστά τα πλεονεκτήματα που τους προσφέρει, ασφαλώς δεν θα είχαν συντελέσει (ίσως άθελά τους) στη σημερινή κατάντια που.

Θα προσπαθήσουμε να αναλύσουμε παρακάτω τα πλεονεκτήματα που προσφέρει ο Χόνδρος στους κατοίκους του:

1. Ο Χόνδρος είναι χτισμένος σ' ένα θαυμάσιο φυσικό περιβάλλον. Απλώνεται σε μια εύφορη κοιλάδα, που τη διαρρέουν δυο ευεργετικοί ποταμοί και πνιγεται μέσα στους ελαιώνες.

2. Το κλίμα του Χόνδρου, αν εξαιρέσει κανείς τους δυνατούς βοριάδες που κατά καιρούς τον δέρνουν, είναι καλό. Υγιεινό θα έλεγα. Γιατί η πολλή υγρασία το χειμώνα και τα στάσιμα νερά το καλοκαίρι, που αποτρέπει βασικά χαρακτηριστικά ενός ανθυγιεινού κλίματος, είναι άγνωστα στο Χόνδρο.

3. Η φύση ευνάησε ιδιαίτερα το Χόνδρο, όσον αφορά κυρίως το χώρο που τον περιβάλλει. Η εδαφική περιφέρεια του Χόνδρου, που είναι πολύ μεγάλη αποτελείται:

α. Από την εύφορη κοιλάδα που είναι χτισμένο το χωριό.

β. Από τη γύρω από την κοιλάδα ημιπεδινή ζώνη.

γ. Από τα γύρω από την κοιλάδα μικροβούνια.

δ. Από την παραλιακή ζώνη, που είναι πεδινή μέχρι ημιπεδινή κι εκτείνεται από το Καστρί μέχρι το Δερματιώτη ποταμό και

ε. Από την κύρια ορεινή ζώνη, που περιλαμβάνει τις πιο ψηλές χοντριγιανές κορφές (Πύργος, Κεφάλι, Κάστελος κλπ.).

Η διαμόρφωση αυτή του εδάφους του Χόνδρου τον κάνει ένα χωριό που οι κάτοικοί του μπορούν ν' ασχοληθούν

με πολλές και διάφορου είδους αποδοτικές εργασίες. Συγκεκριμένα:

1. Στην κοιλάδα του Χόνδρου καλλιεργούνται ελιές και συγχρόνως πατάτες, λαχανικά, ακόμη και σιτηρά.

2. Στη γύρω από την κοιλάδα ημιπεδινή ζώνη, που είναι αρκετά γόνιμα καλλιεργούνται ελιές, κρασάμπια (με ικανοποιητική απόδοση) και σιτηρά.

3. Στα μικροβούνια του Χόνδρου ευδοκούν οι ελιές και κυρίως τα διάφορα σιτηρά (σιτάρι, κριθάρι κλπ.).

4. Η κύρια ορεινή ζώνη και αρκετά από τα μικροβούνια του Χόνδρου προσφέρονται πολύ για κτηνοτροφική εκμετάλλευση. Παλιότερα, μάλιστα φιλοξενούσαν ΧΙΛΙΑΔΕΣ αιγοπροβάτα, κυρίως Λασιθιωτών τσομπανήδων που έρχονταν να ξεχειμωλιάσουν πάνω στις θερμές χοντριγιανές κορφές.

5. Στην παραλιακή ζώνη καλλιεργούνται ελιές και διάφορα άλλα δέντρα (λεμονιές, δεσπολιές κλπ.). Παλιότερα, κυρίως στον Άι — Γιάννη, οι Χοντριγιανοί έσπερναν πολλά σιτηρά με μεγάλη απόδοση. Τα τελευταία χρόνια η παραλιακή ζώνη του Χόνδρου έχει γίνει χριστοφόρα περιοχή με την καλλιέργεια των πρώιμων κηπευτικών έχει αλλάξει ριζικά τη μοίρα του χωριού μας κι έχει συντελέσει στη μείωση του ρευστού της ΕΓΚΑΤΑΛΕΙΨΗΣ του, από τους νέους κυρίως κατοίκους του.

6. Η θαυμάσια θάλασσα του Χόνδρου, συντελεί στη ραγδαία ανάπτυξη του ντόπιου μα και του ξένου τουρισμού. Ο τουρισμός αποτελεί για τους Χοντριγιανούς που ζουν στο Καστρί μια σεβαστή οικονομική πηγή τους θερινούς μήνες. Υπάρχουν μάλιστα πολλά περιθώρια παραπέρα ανάπτυξης του.

7. Η αλιεία δεν είναι δυστυχώς πολύ ανεπτυγμένη στον παραλιακό οικισμό του Χόνδρου. Βέβαια αποτελεί ήδη μια μικρή πηγή εξοικονόμησης χρημάτων για τους ελάχιστους (δυο — τρεις) Χοντριγιανούς που ασχολούνται μ' αυτήν. Υπάρχει όμως η δυνατότητα παραπέρα ανάπτυξης της, κυρίως αν δημιουργηθούν και ορισμένα βασικά έργα υποδομής, που είναι αναγκαία για να παραχωρήσει σωστά και να αποδώσει ικανοποιητικά.

Αυτά είναι σε γενικές γραμμές τα πεδία, που οι Χοντριγιανοί μπορούν να αξιοποιήσουν με ικανοποιητικά αποτελέσματα. Κι αν λάβουμε υπόψη μας τα μέσα που έχουν σήμερα οι Χοντριγιανοί στη διάθεσή τους (σε σχέση μ' αυτά που είχαν παλιότερα) για να αξιοποιήσουν τον τόπο τους, θα δούμε πως δεν είναι δύσκολη η αξιοποίηση αυτή που σίγουρα θα τους αποδώσει όχι μόνο γλυκύς μα και πολλούς και διάφορου είδους καρπούς.

Ο Χόνδρος προσφέρει στους κατοίκους του πολλές ευκαιρίες να προσδύσουν (καλλιέργεια ελιών, λαχανικών, σιτηρών, πρώιμων κηπευτικών, κτηνοτροφία, αλιεία, τουρισμός). Οι Χοντριγιανοί λοιπόν μπορούμε, αν θέλουμε, να μείνουμε και να εργαστούμε στον τόπο μας, χωρίς η εργασία, ο μόχθος μας να πάνε χαμένα. Εξάλλου ο κάθε άνθρωπος, από τη φύση του, είναι δεμένος με τον τόπο που τον γέννησε. Υπάρχει μέσα του κάτι που στέκεται πιο πάνω από τη γη και τ' ανθρώπινα και τον κάνει να δίνεται αυθαισθηματικά, με δεσμούς που δύσκολα σπάνε με τη γωνιά εκείνη της γης όπου για πρώτη φορά αντίκρισε του ή-

λιου το φως, έζησε τα πρώτα χρόνια της ζωής του, πήρε τις πρώτες σηματοδικές εμπειρίες κι άρχισε τη μεγάλη πορεία του πάνω στη γη. Ίτσι εξηγείται το γεγονός του νόστου, της επιστηροφής στην πατρίκη γη, για το οποίο τόσα έχουν γραφεί και που τόσο χαρακτηρίζει τη φυλή μας. Ίτσι εξηγώ πάλι το γεγονός πως, όταν κάποιος ξενιτεμένος Χοντριγιανός γύριζε ύστερα από χρόνια στο χωριό μας, έκλαιγε, φιλούσε το χώμα, έπαιρνε ζωή, νέες δυνάμεις, ξανάνιωνε. Κι όταν ξανάφευγε, έμοιαζε με τη συννεφιασμένη μέρα που δεν αντέχει και ξεσπά στην καταιγίδα τ' αποβράδο. Ήταν ψυχικό ράκος κι έμοιαζε πιο πολύ σαν μελλοθάνατος. Είναι, βλέπετε, βαριά, αβάσταχτη η πίκρα της ξενιτιάς. Δεν έχει σημασία γι' αυτόν που ξενιτεύεται ποιο χωριό, ποιο τόπο εγκαταλείπει. Ούτε έχει σημασία αν είναι ένα χωριό χτισμένο σ' ένα εύφορο κάμπο ή πάνω σ' ένα κατοπράχαλο βουνό. Σημασία έχει πως εγκαταλείπει την πατρίκη του γη, την ποτιζόμενη με τον ιδρώτα των γονέων του, τη γη που τού 'δωσε τη ζωή, τη γη που κάποια μέρα θα σκεπάσει για πάντα το προσφιλή, τα πιο αγαπημένα του πρόσωπα.

Πολλά λοιπόν λέγονται για τη ντασταγία αυτή της πατρίκης γης. Περισσότερα απ' όσα λέγονται ζούμε όλοι μας έντονα, κάθε φορά που θα χρειαστεί να την εγκαταλείψουμε για ένα μεγάλο χρονικό διάστημα. Πολύ περισσότερο όταν την απαρνούμαστε και φεύγουμε για πάντα από κοντά της, παίρνοντας μάλιστα στο νέο τόπο διαμονής μας και τα λεγόμενα πολιτικά μας δικαιώματα (με τη δαμότευση).

Τώρα τελευταία που γίνονται προσπάθειες για την αποκέντρωση, που αποτελεί αποτελεσματικό φάρμακο για να προοδεύσει ο τόπος μας και ν' αντιμετωπίσει τα προβλήματα που τον ακολουθούν, ας επαεξετάσουμε στην τη στάση μας απέναντι στην ελληνική επαρχία, στην ελληνική ύπαιθρο, απέναντι στα χωριά μας. Έχουμε χρέος να ενισχύσουμε με όλες μας τις δυνάμεις αυτή την προσπάθεια της πολιτείας για να ξαναζωντανέψει το πιο γνήσιο τμήμα της ελληνικής γης, του ελληνικού λαού που τώρα μαραζώνει. Ας φιλοδοξήσουμε ο Χόνδρος, το όμορφο χωριό μας, το χιλιοποτισμένο με τον ιδρώτα των προγόνων μας, να δώσει πρώτο το καλό παράδειγμα στην επαρχία μας. Έχει τις δυνατότητες, αρκεί εμείς να τις αξιοποιήσουμε όσο πρέπει.

Μα επειδή το θέμα που αναφερθήκαμε σήμερα είναι πολύ σπουδαίο και ευρύ, θα επανέλθουμε σ' αυτό με την πρώτη ευκαιρία στο μέλλον.

ΑΠ' Ο,ΤΙ ΜΑΣ ΓΡΑΦΟΥΝ

Ο αναγνώστης των Β. Ν. κ. Παπαδάκης Γ., φοιτητής στο Ε.Μ.Π., με αφορμή την αγορά δενδρουλλίων από το Μητροπολίτη Σάμου, για αναδάσωση καμένων χωραφιών της Σάμου, μας γράφει:

Μπράβο στην Εκκλησία της Σάμου.

Πέρασ όμως, στο χωριό μου τις Μάλλες κάηκε το μεγαλύτερο πευκοδάσος της Κρήτης. Τι έκαμε λοιπόν η Μητρόπολη της Γεράπετρας για να το αναδασώσει; Τι έκαμε η Αρχιεπισκοπή Κρήτης για το δάσος που άλλοτε ήταν ο πιο ζωντανός πνεύμονας της Ανατολικής Κρήτης;

Ανακοίνωση

Η Ένωση Γεωργικών Συνεταιρισμών Ηρακλείου ανακοινώνει στους ελαιοπαραγωγούς ότι για να τύχουν επιδότησης λαδιού εσοδείας 1983)84, θα πρέπει να υποβάλουν τα σχετικά δικαιολογητικά στους κατά τόπους Συνεταιρισμούς τους.

Για να έχουν όμως το δικαίωμα οι παραγωγοί να τύχουν ολόκληρης της επιδότησης για την επόμενη εσοδεία 1984)85, οφείλουν από τώρα να δηλώσουν τα πραγματικά καλλιεργούμενα ελαϊοδένδρα τους.

Για το σκοπό αυτό όλοι οι παραγωγοί πρέπει να υποβάλουν στους Συνεταιρισμούς τους δηλωση καλλιέργειας και δηλωση Ν. 105)69 των πραγματικών καλλιεργουμένων ελαϊοδένδρων κατά Κοινότητα και τοποθεσία.

Βάσει των δηλώσεων αυτών, θα συνταχθεί Εθνικό Κτηματολόγιο, με τα στοιχεία του οποίου θα εισπράττονται οι επιδοτήσεις από την ΕΟΚ και θα αποδίδονται στους δικαιούχους.

Συνιστούμε στους παραγωγούς να υποβάλουν τις σχετικές δηλώσεις με τα πραγματικά καλλιεργούμενα ελαϊοδένδρα, ασχέτως εάν έβγαιαν εφέτος λαδί ή όχι, προς αποφυγή παρκοπών επιδοτήσεων σε μελλοντικές εσοδείες.

Για περισσότερες πληροφορίες, οι παραγωγοί μπορούν να απευθύνονται στους Συνεταιρισμούς τους ή στο τηλέφωνο της Ένωσης 243-391.

Ηράκλειο 1.2.1984
ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΝΩΣΗ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ

ΣΤΗΝ ΑΡΒΗ ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΖΟΝΤΑΙ ΜΕΤΑΛΛΙΚΑ ΘΕΡΜΟΚΗΠΙΑ ΥΨΗΛΗΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΑΠΟ ΤΗ ΒΙΟΤΕΧΝΙΑ ΤΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΑΓΓ. ΧΑΤΖΑΚΗ
ΕΓΓΥΗΣΗ 10 ΧΡΟΝΙΑ
ΤΗΛ. 0895 - 31212

Τα αγροτικά βιβλία της βιβλιοθήκης Βιάννου

Για την ενημέρωση των συνεπαρχιωτών που θέλουν να συμπληρώσουν τις γνώσεις τους για τις διάφορες καλλιέργειες, δημοσιεύουμε στην συνέχεια τους τίτλους των βιβλίων που δώρησαν στη βιβλιοθήκη οι συνεπαρχιώτες Ν. Παπαγιαννάκης, Μαν. Τσαγκουρής και Παύλος Μαθιουδάκης.

- Α' Ο κ. Παπαγιαννάκης:**
1. Γεωργική Φαρμακολογία: Ορφανίδου.
 2. Σύγχρονη Δενδροκομία (Γενική — Ειδική): Ν. Αγάθου.
 3. Σύγχρονη Πρακτική Ελαιοκομία: Σακαντάλη.
 4. Σύγχρονα Θερμοκήπια: Γραφιαδέλη.
 5. Ο Σίτος και η καλλιέργειά του εν Ελλάδι: Ταρβέλη.
 6. Σύγχρονη πρακτική λιπασματολογία: Αγάθου Ν.
 7. Σύγχρονη πρακτική Μελισσοκομία: Δερματοπούλου.
 8. Έντομα και αρρώστιες καρποφόρων δένδρων: Παπασωτηρίου.
 9. Πρακτική παθολογία φυτών.
 10. Προγράμματα καταπολέμησης ασθενειών τόνος Γ' 2 τεύχη.
 11. Νέος οδηγός λαχανοκηπούρου: Οικονομίδου.
 12. Μοντέρνα κουνελτοτροφία: Αγάθου — Ζιζιγιά.
 13. Σύσταση, δομή ελαιολάδου και άλλων λιπαρών υλών.
 14. Σύγχρονη καλλιέργεια εσπεριδοειδών: Ανδρίτου.
 15. Η αμυγδαλιά και η καλλιέργειά της: Σπιλιανίδη.
 16. Η καλλιέργεια της πατάτας: Κριάρη.
 17. Ο εθνικός καπνός (οδηγίες καπνοκαλλιέργειας): Ανάση.
 18. Πρακτικός οδηγός ορυζοκαλλιέργειας: Κωνσταντινίδη.
 19. Καλλιέργεια σπριγίων: Ανάση.
 20. Κληματαριά: Ανάση.
 21. Μηλιά και η καλλιέργειά της: Ανάση.
 22. Βερικοκιά και η καλλιέργειά της: Ανάση.
 23. Η χαρουπιιά (Ελλάδα—Κύπρος): Ανάση.
 24. Η αγελάδα — Το μοσχάρι: Ανάση.
 25. Το κλάδεμα των αμπελιών: Χρυσασφίδου.
 26. Η ροδακινιά: Οικονομίδου.
 27. Το καλαμπόκι και η καλλιέργειά του.
 28. Σύγχρονη πρακτική αμπελοργαία: Χρυσασφίδου.
 29. Η αχλαδιά και η καλλιέργειά της: Ανάση.
 30. Η τομάτα: Κριάρη.
 31. Η Βιομηχανία γαλακτος.
 32. Εχθροί και αρρώστιες των αμπελιών: Χρυσασφίδου.
 33. Σύγχρονη οικοτεχνία: Ζαχαρόπουλου.
 34. Η καλλιέργεια μποστάνικων: Οικονομίδου.
 35. Η καλλιέργεια μπανανών: Ζαχαρόπουλου.
 36. Οι αρρώστιες πουλιών (ιδιόμοι, περιστέρια): Παπαδόπουλου.
 37. Πρακτική χοιροτροφία: Γεωργίου.
 38. Καλλιέργουμένοι εν Ελλάδι ποικιλία λεπτοκαρυάς: Ραφτοπούλου.
 39. Πώς να λιπαίνεις όλες τις καλλιέργειες: Ζαχαρόπουλου.
 40. Η παγοπήξη των ελαιόδένδρων: Παπασωτηρίου.
 41. Χρήσιμες συμβουλές στους αγρότες: Δαμιανάκου.
 42. Οδηγός συστηματικού πτηνοτροφείου: Ανάση.
 - Η μανταρινιά κλημεντίνη: Νικολάκου.
 44. Βασικοί στόχοι αναδιάρθρωσης αγροδοσιακής πολιτικής: Μαυλιδάκου.
 45. Γενική γεωργία: Ταρβέλη.
 46. Στρατηγική ασφάλισης γεωργικών προϊόντων και αντιμετώπιση θεομηνιών, χαλάζι—

- παγετού: Μουσουρή.
- Ο ίδιος φρόντισε για να στέλνεται στη βιβλιοθήκη το περιοδικό Αγροτική Επιθεώρηση στην οποία πλήρωσε τη συνδρομή για το 1983.
- Ο κ. Μανώλης Γ. Τσαγκουρής στη μνήμη του πατέρα του Γεωργίου Τσαγκουρνή έστειλε στη Βιβλιοθήκη 10.000 δρχ. και αγοράστηκαν τα παρακάτω βιβλία:
1. Ε. Ανάση: Η αγελάδα.
 2. Ε. Ανάση: Η κατσίκα.
 3. Ε. Ανάση: Πώς γίνεται η επεξεργασία της βρώσιμης Ελιάς.
 4. Δερματοπούλου: Σύγχρονη Μελισσοκομία.
 5. Ζαχαρόπουλου: Δεντροκομία — Δεντροτεχνική.
 6. PEZZELLA: Τα μαγικά βότανα.
 7. Βαγιάνου: Πρακτική Αμπελοργαία.
 8. Αγάθου: Λιπασματολογία.
 9. Λ. Σπύρου: Ο γιατρός του σπιτιού (πρώτες βοήθειες).
 10. Ανάση: Η αγελάδα.
 11. Ανάση: Πώς εξοντώνουμε τα ζιζάνια.
 12. Αγάθου: Κουνελτοτροφία.
 13. Λ. Σπύρου: Φαρμακευτικά βότανα.
 14. Πρακτική χοιροτροφία: Γ. Γεωργίου.
 15. Τα περιστέρια.
 16. Ανάση Γενική Πτηνοτροφία.
 17. Ανάση: Γαλακτοκομία.
 18. Ανάση: Σιτάρι.
 19. Ανάση: Πρακτική Οικοποιία.
 20. Ζαχαρόπουλου: Ανθοκομία — Ανθοτεχνική.
 21. Το παιδί και η φροντίδα του: BENZAMIN SPOCK.
 22. Ζαχαρόπουλου: Θεραπευτική με τα βότανα.
 23. Παδιατέλη: Για τη Μητέρα.
 24. Η νέα μητέρα και το παιδί. (Στο επόμενο άλλα βιβλία)

Η Βιαννίτισσα στο ολοκαύτωμα της Βιάννου

(Ομιλία, στον Άγιο Βασίλειο στις 10-9-1983)

Της κ. Νίτσας Σαπουντζάκη - Ραπτάκη, φιλόλογου

—30—

Και ύστερα ήρθε η πρώτη άχαρη αυγή, που τις βρήκε αποκαμωμένες και χαμένες στον ωκεανό του πόνου τους. Ήρθε η μέρα με τον καυτό καλοκαιρινό ακόμη ήλιο της και τους επέβαλε να θάψουν τους νεκρούς τους.

Δίπλα στον πόνο έστεκε και το χρέος της ταφής των αγαπημένων. Μα η δυστυχία ήταν αχόρταγη και συνέχισε το παιχνίδι της με τις τραγικές γυναίκες. Πώς να σηκώσουν οι περισσότερες και να πάνε στο σφοδρισμένο τους σπίτι τους νεκρούς τους κι εκεί να τους νεκροστολίσουν, να τους σκεπάσουν με τα τριαντάφυλλα και τους βασιλικούς της αυγής και να τους κλάψουν όσο να χορτάσουν και ύστερα να τους θάψουν με λιβάνι και παπά στους προγονικούς τάφους τον ένα δίπλα στον άλλο. Η μοναξιά τους, η ανημποριά τους και η άγρια παρουσία του δημίου δεν τους έδιναν αυτή τη χάρη. Εξάλλου πού να βρεθούν τόσο τάφοι στο νεκροταφείο του χωριού; Μια χαροκαμένη γυναίκα από τ' Αμιρά δίνει απλά κι αυθόρμητα τη μαρτυρία:

Κι όποια δεν είχε συντρομή, νά 'χει αδερφό ή κύρη εκεί τον εχωμάτιζε, μην τόνε φαν οι σκύλοι.

Κατάμουτρα τους ρίχτανε τις πέτρες και το χώμα και θά 'χουν πόνο στην καρδιά σε όλα τους τα χρόνια. Μηδὲ καμπάνα νεκρική μηδὲ κι ακολουθία μηδὲ καντήλι χύσανε στ' αραχιασμένο μνήμα.

Και ύστερα ακολούθησαν ατέλειωτες κι άχαρες οι μέρες και οι νύχτες του πόνου και

της δυστυχίας.

Πώς να πιστέψουν τώρα οι τραγικές γυναίκες πως οι κουβέντες και τα χωράτα και τα γέλια και τα σχέδια γύρω από τα βραδινά τραπέζια σταμάτησαν για πάντα; Πώς να πιστέψουν οι γυναίκες ότι ο γυρισμός του άντρα από τη δουλειά, του συντρόφου του φορτωμένου ιδρώτα, χαμόγελο και αγαθά της γης, σταμάτησε για πάντα; Πώς να δεχτούν αυτές οι γυναίκες ότι οι δυνατόι πλάτες που στήριζαν το σπίτι, που έδιναν τη σιγουριά και την ελπίδα κείτονταν τώρα ανήμπορες και ματωμένες στο παγωμένο χώμα; Πώς να πιστέψουν οι άμοιρες μάνες ότι το αγαπημένο κεφάλι του γιού δεν θα ξαναπροβάλλει στο ανοίγμα της πόρτας; Πώς να ελπίζουν οι χήρες ότι τα 2, τα 3, τα 5, τα 6 παιδιά τα ανήλικα θα κατάφερναν ολομόναχες πια να τα μεγαλώσουν κάτω από την εφιαλτική κατοχική πείνα; Και με τί κουράγιο να περιμένουν τη γέννηση του πρώτου ή τελευταίου παιδιού που είχαν στα σπλάχνα τους την ώρα της συμφοράς. Απλά κι αυθόρμητα δίνει πάλι η πονεμένη γυναίκα από τ' Αμιρά την τραγική κατάσταση:

Ήσανε βυζανόμενες, ήσαν και βαρεμένες κι απογοητευτήκανε τελείως οι κα'ύμενες.

Και οι κοπέλες οι αρραβωνιασμένες, που είχαν υψώσει τα όνειρά τους στα ξομπιλια του αργαλείου και τα είχαν κεντήσει πάνω στην μπόλια κάνοντας τα ήλιους και μαργαρίτες και πουλιά, πώς να δεχτούν ότι όλα αυτά τα όνειρα πήραν το δρόμο του χαμού; Πώς να πιστέψουν ότι δε θα ξαναδούν

πια τα όμορφα μάτια του αρραβωνιαστικού;

Τόσος κα'ύμος και τόσος πόνος σε ποιά ανθρώπινα στήθη να χωρέσει; Τόσο κα'ύμο και τόσο πόνο ποιός τυχερός αμέτοχος μπορεί να τον καταλάβει;

Και η ζωή πώς θα ξανάνιζε και θα γέμιζε τις αυλές και τους δρόμους, αφού την είχε κτυπήσει τόσο καυτό το αστροπελέκι; Και η καρδιά των χαροκαμένων χωριών πώς θα ξανάβρισκε τον ήρεμο παλιό ρυθμό της, αφού την πλάκωνε βροχιάς ασήκωτος η άκρα δυστυχία κι απελπισία; Και η τραγική επαρχία πώς να ξαναβρεί το γέλιο της, το τραγούδι της, την καντάδα της, την αισιοδοξία της και το σφρίγος της, αφού την είχε δρασκελίσει πέρα για πέρα άγριος θεριστής ο χάρος;

Πώς να ζήσουν τα παιδιά και τα βρέφη κάτω από την άγρια εξουσία της φτώχειας και της πείνας; Πώς να περάσουν οι μέρες και οι παγωμένες νύχτες του χειμώνα που ερχότανε για όλους τους ανήμπορους που απόμειναν χωρίς σπίτι; Γιατί βέβαια οι φασίστες, θέλοντας να παρουσιάσουν ολόκληρη την παλικαριά τους και το πιστεύω τους, έβαλαν φωτιά μετά τις εκτελέσεις στα σπίτια των περισσότερων χωριών της επαρχίας και μερικά ανατίναξαν με δυναμίτες, κι έτσι άφησαν τα ορφανά και τις γυναίκες όχι μόνο χωρίς προστάτες, αλλά και χωρίς σπίτι. Οι δαίμονες του κακού και του ολέθρου είχαν ολοκληρώσει το απάνθρωπο έργο τους.

Θεία φύλαξαν μέσα στην καρδιά τον πόνο τους, συγκράτησαν τις βρύσες των δακρύων τους, φόρεσαν μαζί με το κατάμαυρο τσεμπερί και την υπομονή και την ελπίδα και μπήκαν στο στίβο του μεγάλου αγώνα.

Το καμένο και γκρεμισμένο σπίτι με τις αγαπημένες γωνιές του και τις ιερές αναμνήσεις του έπρεπε να ξαναστηθεί στον ίδιο χώρο, στα ίδια θεμέλια. Τα παιδιά έπρεπε να μη χαθούν από την πείνα και το κρύο. Τα παιδιά έπρεπε να ζήσουν, να μεγαλώσουν, να πάνε σχολείο. Για τη γυναίκα της επαρχίας αρχίζει η δεύτερη πράξη της τραγωδίας της: Ο σκληρός και υπεράνθρωπος αγώνας της για την επιβίωση και την αναστάση του σπιτιού. Και τη δεύτερη αυτή πράξη του δράματος της γυναίκας, την ηρωική, τη βρισκόμε ν' αρχίζει από τις πρώτες ώρες μετά τον απαίσιο κροταλισμό των πολυβόλων που ξέπλωσαν στην γη τους άντρες. Ανάμεσα στους σκοτωμένους βρήκαν ελάχιστους κτυπημένους και ζωντανούς ακόμη και κατάφεραν να τους μεταφέρουν στα πρώτα σπίτια του χωριού και από 'κει σε άλλα και να τους κρύψουν σε σκοτεινές γωνιές και στάβλους και στη συνέχεια να τους σώσουν ειδοποιώντας και γιατρό. Και όλα αυτά, ενώ οι εκτελεστές τριγύριζαν άγριοι στα χωράφια ψάχνοντας και γι' άλλα θύματα, έτσι για διασκέδαση και για παιγνίδι.

Και όταν πια σταμάτησε η φοβερή τρικυμία και ο θάνατος χορτασμένος με αίμα μάζεψε τα συνέργατά του κι έφυγε να χορτάσει κι άλλου, οι πονεμένες γυναίκες δεν είχαν καιρό άλλο για μοιρολόγια και θρήνη. Ο χειμώνας που ερχότανε ο πικρός χειμώνας του 43—44, ερχότανε φορτωμένος δυστυχία για τις χαροκαμένες οικογένειες της επαρχίας και περισσότερο για τις χαροκαμένες και ξεσπιτωμένες οικογένειες βρήκαν τον πρώτο καιρό άσυλο κάτω από τη στέγη άλλων οικογενειών της επαρχίας που στάθηκαν πιο τυχερές. Όμως, παρά τη συμπαράσταση αυτή, οι οικογένειες των καμένων χωριών ζούσαν την πικρή ζωή του πρόσφυγα και εκτός από τον πόνο και την πείνα που σήκωναν τους έλειπε και η γαλήνη του δικού τους σπιτιού.

Σιγά σιγά, και κάτω ακόμη από τον εφιάλτη της γερμανικής παρουσίας και τρομοκρατίας, ανασυγκροτούν τις ψυχικές τους δυνάμεις και με ατσάλινη θέληση αρχίζουν οι μάνες οι γιαγιάδες, οι κόρες οι αδελφές τον πολυμέτρητο αγώνα. Από τη φροντίδα των παιδιών τις υποδεχότανε το περιβάλλον, το χωράφι, οι ελιές, τα ξύλα για το τζάκι, από τα ξύλα πάλι τις ελιές, το χωράφι, το περιβάλλον τις υποδεχότανε η φροντίδα των παιδιών και το βάρος της σπιτικής δουλειάς. Οι γυναίκες τώρα να οργύσουν, οι γυναίκες να σπείρουν, οι γυναίκες να φροντίσουν τα ζωντανά, οι γυναίκες να σκεπάσουν με στοργή και φροντίδα τα παιδιά. Και οι μέρες και οι νύχτες και οι σχόλες των μαγικών ήταν φορτωμένες με σκληρές δουλειές και έγνοιες. Οι μά-

ΣΥΝΕΧΕΙΑ στη σελ. 6

ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΡΗΤΙΚΗ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑ

ΣΥΝΕΧΕΙΑ από τη σελ. 2

ποούρει τη μνήμη μου, επήε και του 'κοιμη τρία μεροκάματα τσάμπα. Έτοτεσάς του βγάλανε και την παρακάτω μαντινάδα:

«Αδικα και παράδικα ήβαλες τσι γρεβάντες, για ένα κλαδί βασιλικό ήκωμες τρεις αργάτες»

Τις προηγούμενες δεκαετίες, στα γράμματα που στέλναν στον ξενιτεμένο ή στο στρατιώτη, μαζί με τα στιχάκια που έγραφαν, έβαζαν μες στο φάκελλο και λίγα φύλλα βασιλικού, για να του θυμίσουν την ιδιαίτερη πατρίδα του, τα στιχάκια του χωριού του με τσι αυλές και τα περούλια που μοσχοβολούν βασιλικά. Κι ο νέος, μαραζωμένος από τον κα'ύμό τση ξενιτιάς, έγραφε κάπως από το γράμμα τούτο τα στιχάκια:

«Ο ξένος εις την ξενιτιά ωσάν πουλί γυρίζει, ωσάν βασιλικός ανθεί, μ' αλήθεια δε μυρίζει. Ένα κλαδί βασιλικό πέψε μου μυρισμένο να το ποτίζω δ' κρούα στην ξενιτιά που μόνω»

Για τις παρομοιώσεις του ο λαϊκός ποιητής της Κρήτης χρησιμοποιεί συχνότατα το βασιλικό, για να εκφράσει τα παινέματα της κοπελιάς και του ντελικανή.

«Θαυμάζομαι τη μάνα σου πώς δεν παραλο'ίζει, τέτοιο σγουρό βασιλικό τόνε βαγιοκλαδίζει. Βασιλικό πλατύφυλλε σαραντα κλωνάρατε, θαυμάζομαι αφού σ' αγαπά πώς θέτει και κοιμάται. Έρωντοστολισμένο μου, νε-

ρατζαθέ χυτιέ μου, πρεπίδι των παλικαριώ, σγουρέ βασιλικέ μου. Φηλέ λιγνέ βασιλικέ, ποιά χέρα σε ποτίζει, ποιά χέρα σε κορφολογά κι αθείς και λουλουδιζεις; Πάρα πολλές είναι και οι μαντινάδες οι αφιερωμένες στη μυρωδιά του βασιλικού.

«Πλατύφυλλε βασιλικέ σαραντα κλωνάρατε, από 'να μίλι κι από δυο η μυρωδιά γροικάται. Δεν ήμπορώ, βασιλικέ, κρυφά να σε ποτίζω, γιατί είν' οι μυρωδιές πολλές και δεν τσι νταγιαντζίζω. Σγουρό βασιλικάκι μου, σγουρά 'να τα κλαδιά σου κι από 'να μίλι κι από δυο γροικάτ' η μυρωδιά σου. Βασιλικός κι αν μαραθεί, η μυρωδιά δε βγαίνει, να ζήσουν χρόνια εκατό αρραβωνιασμένοι. Βασιλικός κι αν μαραθεί τη μυρωδιά δε χάνει, να ζήσεις χρόνια εκατό αυτή η ζωή σε φτάνει. Είναι ακόμη το σπιτικό λουλούδι που ακούει τ' αναστεναιμούς, τα μαράζια και τα παράπονα των νέων που αγαπιούνται. Κόψε κλαδί βασιλικό και μέτρησε τα φύλλα, λογάριάσε τον το καιρό που με παιδεύεις, σκύλα. Κόψε τον το βασιλικό και μέτρησε τα κλώνους, για σκέψου πώς με τυραννάς σήμερα πέντε χρόνους. Τέλος τόσο δυνατός είναι ο δεσμός που ενώνει τη ζωή του Κρητικού με το βασιλικό, που δε θέλει να τον αποχωριστεί ούτε και στον ΑΔΗ. Γι' αυτό

παραγγέλιε ο Κρητικός, πριν πεθάνει:

Ανέ -v- ποθάνω και θαφτώ την Κυριακή, πουλί μου, ένα κλαδί βασιλικό μου βάλετε στ' αυτή μου.

Ανέ -v- ποθάνω και θαφτώ, πουλί μου, τη Δευτέρα, ένα κλαδί βασιλικό μου βάλετε στη χέρα.

Ανέ -v- ποθάνω και θαφτώ, πουλάκι μου, την Τρίτη, ένα κλαδί βασιλικό μου βάλετε στ' αστήθη.

Ανέ -v- ποθάνω και θαφτώ, πουλί μου, τη Τετάρτη, ένα κλαδί βασιλικό μου βάλετε στον αδη.

Ανέ -v- ποθάνω και θαφτώ, πουλάκι μου, τη Πέμπτη, ένα κλαδί βασιλικό μου βάλετε στον μπέτη.

Ανέ -v- ποθάνω και θαφτώ την Παρασκευή μικρή μου κόπιασε με βασιλικούς σκέπασε το κορμί μου.

Ανέ -v- ποθάνω και θαφτώ, πουλάκι μου, Σαββάτο, ένα κλαδί βασιλικό μου βάλετε στο λάκκο.

Ανέ -v- ποθάνω, θάψε με μες τα βασιλικά σου, να με δροσοποτίζουμε τα χέρια τα δικά σου.

Η τελευταία μαντινάδα που θυμίζει και τη στερνή επιθυμία του μεγάλου μας ποιητή ΚΩΣΤΗ ΠΑΛΑΜΑ, που περιγράφεται με τους παρακάτω στιχούς:

«Τη γη που θα με κλείσει βασιλικός να μου την πραινίσει».

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Όλες οι μαντινάδες είναι παρμένες από το βιβλίο της ΜΑΡΙΑΣ ΛΙΟΥΔΑΚΗ «ΜΑΝΤΙΝΑΔΕΣ ΚΡΗΤΗΣ».

παραγγέλιε ο Κρητικός, πριν πεθάνει:

Ανέ -v- ποθάνω και θαφτώ την Κυριακή, πουλί μου, ένα κλαδί βασιλικό μου βάλετε στ' αυτή μου.

Ανέ -v- ποθάνω και θαφτώ, πουλί μου, τη Δευτέρα, ένα κλαδί βασιλικό μου βάλετε στη χέρα.

Ανέ -v- ποθάνω και θαφτώ, πουλάκι μου, την Τρίτη, ένα κλαδί βασιλικό μου βάλετε στ' αστήθη.

Ανέ -v- ποθάνω και θαφτώ, πουλί μου, τη Τετάρτη, ένα κλαδί βασιλικό μου βάλετε στον αδη.

Ανέ -v- ποθάνω και θαφτώ, πουλάκι μου, τη Πέμπτη, ένα κλαδί βασιλικό μου βάλετε στον μπέτη.

Ανέ -v- ποθάνω και θαφτώ την Παρασκευή μικρή μου κόπιασε με βασιλικούς σκέπασε το κορμί μου.

Ανέ -v- ποθάνω και θαφτώ, πουλάκι μου, Σαββάτο, ένα κλαδί βασιλικό μου βάλετε στο λάκκο.

Ανέ -v- ποθάνω, θάψε με μες τα βασιλικά σου, να με δροσοποτίζουμε τα χέρια τα δικά σου.

Η τελευταία μαντινάδα που θυμίζει και τη στερνή επιθυμία του μεγάλου μας ποιητή ΚΩΣΤΗ ΠΑΛΑΜΑ, που περιγράφεται με τους παρακάτω στιχούς:

«Τη γη που θα με κλείσει βασιλικός να μου την πραινίσει».

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Όλες οι μαντινάδες είναι παρμένες από το βιβλίο της ΜΑΡΙΑΣ ΛΙΟΥΔΑΚΗ «ΜΑΝΤΙΝΑΔΕΣ ΚΡΗΤΗΣ».

ΑΝΤΙΔΡΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟ ΣΗΡΙΑΛ «ΠΑΤΟΥΧΑΣ»

Γενική ήταν η αντίδραση όχι μονάχα των φορέων της επαρχίας μας για την παραποίηση και κατοποίηση που γίνεται στο έργο του συμπατριώτη μας Ι. Κονδυλάκη «Ο ΠΑΤΟΥΧΑΣ».

Σε τόμο μεγάλου βιβλίου αντιστοιχούν αυτά που μέχρι σήμερα έχουν δημοσιευτεί σε εφημερίδες ημερήσιες, εβδομαδιαίες, μηνιαίες ή περιοδικά της πρωτεύουσας και της επαρχίας. Περιοριζόμαστε σήμερα να παραθέσουμε χαρακτηριστικά αποσπάσματα από όσα τουλάχιστον κείμενα μπορούσαμε να έχουμε από τις πολλές δεκάδες που έχουν δημοσιευτεί.

Στο προηγούμενο φύλλο των Β. Ν. καταχωρήσαμε ψήφισμα και διαμαρτυρία του Συλλόγου Βιαννιτών της Αθήνας που δημοσιεύτηκε σε πολλές εφημερίδες και του Συλλόγου Βιαννιτών Ηρακλείου που ενημέ-

ρώνει την κοινή γνώμη για το τι προηγήθηκε σε ενέργειες που έγιναν για να γυριστεί στην Κρήτη και συγκεκριμένα στη Βιάννο και όμως δεν έγινε δεκτό. Και κατά λήγει η ανακοίνωση: «Και δυό κουβέντες στον Αλέξη Δαμιανό. Οι Κρητικοί δεν είναι βάρβαροι, όπως θέλεις να τους παρουσιάσεις. Είναι αξιοπρεπείς, σ' όλες τις εκδηλώσεις τους. Δεν κατάλαβες το πνεύμα του Κονδυλάκη. Και τις δικές σου θέσεις, που περνάς στην παινία, διάλεξε άλλους τόπους, αν τις δέχονται και αυτοί, να τις τοποθετήσεις, όχι στην Κρήτη».

Και στους βουλευτές της Κρήτης: Δεν νομίζουν πως πρέπει να πάρουν κάποια θέση στο παινίδι που παίζεται σε βάρος του πολιτισμού της Κρήτης, που τους έδω σε την τιμή να την αντιπροσωπεύουν στο Έλλη-

κό Κοινοβούλιο;»
Νεαρός γιός δημοσιογράφου της «ΠΑΤΡΙΔΑΣ» ρωτά: — Αλήθεια πατέρα, πού την βρήκαν αυτή την αμίλια οι Κρητικοί του σήριαλ και από πότε υπάρχουν στο νησί μας κατσίκες με γυριστά κέρατα; Οι κρητικοί δεν φορούσαν ποτέ τέτοια ρούχα, τουλάχιστον απ' όσα διαβάζουμε στα βιβλία και βλέπουμε στις φωτογραφίες τους (5-2-84).

«Ναι διακοπεί η εκπομπή του σήριαλ «ΠΑΤΟΥΧΑΣ» γράφει ο κ. Αρστέιδης Μιχαηλίδης στην «Πατρίδα» (25-2-84) και απευθύνεται στον κ. Νομάρχη Ηρακλείου, εκπρόσωπο της Κυβέρνησης στο Νομό και ζητά: «να επικοινωνήσει μετά του αρμοδίου υπουργού, δια να παύσει να συνεχίζεται δια της ΕΡΤ η εν λόγω ασχημία».

Και ο Σύλλογος Πεδιαδιτών σε διαμαρτυρία του αναφέρει:

«Ο Γιάννης Κονδυλάκης ύμνησε την «κρητική ψυχή, την αποθέωσε στο θαυμαστό έργο του. Για να 'ρχεται σήμερα ο καθένας να ξεφτιλίζει τον Κονδυλάκη και το έργο του, να δείχνει την θρυλική Κρήτη του 1863 σαν ένα χώρο βάρβαρων απολιτιστών όντων, με το οθωμανικό στοιχείο να κυριαρχεί...»

Η Γενική Συνέλευση του Συλλόγου Πεδιαδιτών διαπιστώνει με θλίψη ότι το έργο που προβάλλεται αυτή τη στιγμή στην τηλεόραση δεν έχει καμιά σχέση ούτε με την Κρήτη ούτε με το περιβάλλον της.

Ζητεί να σταματήσει αμέσως η κακοποίηση, η λεηλασία, ο εξευτελισμός της πολιτιστικής μας κληρονομιάς. Ζητεί την άμεση διακοπή ή έστω την μετονομασία της τηλεοπτικής σειράς με την παράλληλη διεκρίση ότι αυτό το κατασκευασμα δεν έχει καμιά σχέση με την Κρήτη και το λαό της».

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ του Δ.Σ. ΒΑΓΓΕΛΗΣ ΚΑΛΑΪΤΖΑΚΗΣ ΠΑΤΡΙΣ 18)2)84

Και ο Κωστής Φραγκούλης, που πολλές φορές έχει αναφερθεί στο σήριαλ της ΕΡΤ 1 ύστερ' από τη φωνή από το υπερπέραν του Κονδυλάκη, παράει με το Σαΐτονικολή, τη γυναίκα του, τον Πατούχα, την Πηγή, τον Τερερέ, τον Παπά και τους άλλους Βιαννίτες του έργου που τον καλούν να ξαναγράψει, ανάμεσα στ' άλλα, γράφει:

«Γράψε αυτοנוύ του γραντισμένου να μασε παραντήσει στην ανεπαή μας και να μη μασε θεατρίζει κάθε Κυριακή βράδυ στην τηλεόραση γιατί θα καθρωπίσσει και ξά του...
— Μα έγραψα, είπα...
— Να ξαναγράψεις γιατί μας ήκαμε ανεμπαίγγυδο των ανθρωπωπ. Κι οι Κρητικοί τέτοια δεν τα σηκώνουμε...
— Μα είναι μεγάλος σκηνοθέτης λένε, σπουδαγμένος, με διπλώματα, ξένες γλώσσες...
— Και σε ποιά σκολειό τη σπούδαζε την Κρήτη; Πού έμαθε τη γλώσσα, τη φορεσιά, την ανθρωπιά τζη; Αυτά δεν μαθαίνονται από τ' αλφαριθτήρια και τα βιβλία. Πρέπει να τα ζήσεις, να τη γνωρίσεις, να την αναπνεύσεις για να τα μάθεις. Να κάμεις δασκάλα σου την Κρήτη, να διαβάσεις, να μελετήσεις, να κουβεντιάσεις, να τραγουδήσεις και να κάμεις κουζου-

λάδες με τσι Κρητικούς, να σπουδάσεις πως μιλάνε, πως διαβάζουν, με είναι μάτι θωρούνε το κάθε πράμα, να μπείς στο πετσι ντως που λένε.

Δεν εδιάβαισε κοντό την «Κρητική ματιά» που λέει ο Καζαντζάκης;...».

Και πιο κάτω:

«—Ναι τα ξαναγράψετε, να φωνάζετε, να κινηθείτε, να κάμετε ό,τι μπορείτε να σταματήσει το κακόγουστο αυτό έργο, για να προφυλάξετε το πρόσωπό μας, τη γλώσσα, τα έθιμά μας, την ανθρωπιά μας, όπως μας τάδωκε η Κρήτη κι ο Θεός. Όπως τα βρήκα με από τους παππούδες και τους προγόνους μας, όπως θα σας τ' αφήσομε εμείς, όπως πρέπει να τα παραδώσετε στα παιδιά σας κι εσείς. Γιατί από την περήφανη αυτή «Κρητική ματιά» πετάχτηκε η σπιθαμή — φως εκ φωτός —, κι άναψε η λευτεριά που χαίρεστε σήμερα εσείς...».

(7)2)84)

Ο Πολιτιστικός Σύλλογος «ΚΡΗΤΙΚΗ ΑΝΑΤΟΛΗ» σε γράμμα — διαμαρτυρία του, προς την υπουργό Πολιτισμού κ. Μερκούρη μεταξύ άλλων γράφει:

«Το έργο, όπως εμφανίζεται από την τηλεόραση, είναι πέρα για πέρα ξένο προς την ψυχολογία και τη γλώσσα του Κρητικού Λαού, η οποία τόσο βάνασα κακοποιείται, ώστε καταντά ακατανόητη και σε μας τους Κρητικούς ακόμη».

«Και δεν είναι μόνο η κρητική γλώσσα. Οι κελμιές, οι αχαμνές και παράξενες βράκες, τα κλαρίνα, οι τρομπέτες και τα φλάουτα, δεν εκπροσωπούν τα λαϊκά όργανα, τους λαϊκούς σκοπούς και τη μουσική της Κρήτης. Αλλά, πέραν τούτου, και αυτό το ίδιο, το αριστουργηματικό ηθογραφικό έργο του Κονδυλάκη παραποιείται».

«Για όλα αυτά, σας παρακαλούμε να προστατεύετε κλπ. κλπ... τα ιερά μας από τον καθένα, που, χάρη των συμφερόντων του και των φηγών υπολογισμών του, εισέρχεται καταπατητής κλπ...».

Ο κ. Φραγκίσκος Πλατάκης, πρώην Επιθεωρητής ΕΡΤ 1 ύστερ' από τη φωνή από το υπερπέραν του Κονδυλάκη, παράει με το Σαΐτονικολή, τη γυναίκα του, τον Πατούχα, την Πηγή, τον Τερερέ, τον Παπά και τους άλλους Βιαννίτες του έργου που τον καλούν να ξαναγράψει, ανάμεσα στ' άλλα, γράφει:

«...Κι άλλα μπορούσε και νεις να γράψει κι άλλα πολλά για να δείξει — πως εκείνος που έβγαλε τον «Πατούχα» του Κονδυλάκη στην τηλεόραση — δεν είδε, δε γνώρισε, δεν έφτασε στο βάθος της σκέψης του Βιαννίτη πεζογράφου. Φαίνεται πως ο άνθρωπος δεν κατέχει «τς» άντρες π' ορίζουν τα Σφακιά».

Και πιο κάτω: «Λένε πως κόστισε πολλά η μεταφορά στη μικρή σθόνη της ηθογραφίας του Κονδυλάκη. Όμως δεν ταιριάζει, δεν είναι προπό να παραμορφώνεται η σκέψη του συγγραφέα και ν' αλλοιώνονται τα μηνυμάτ του».

Ναι σταματήσει το λοιπό, να σταματήσει τούτο το κίβδηλο κατασκευασμα... Να πάσει ο διασπομός της Αρετής του Κρητικού, ο χλευασμός των ηθών που θρέψαν γενιές, η παραποίηση της πραγματικότητας, η παραμόρφωση των προσώπων, η κακέκτυπη αντιγραφή της φύσης και της ζωής...
Να πάσει...
Να σταματήσει...
Δεν το αντέχουν οι Κρητικοί...»

Δεν το θέλουν οι τηλεθεατές.

Είναι ασέβεια στο μεγάλο Βιαννίτη...»

Και στην εφημερίδα «Έθνος», ο κ. Βαγγέλης Παπαδάκης ανάμεσα στ' άλλα γράφει και τούτο: «Με τον τίτλο «Ξεπεράστηκε κάθε όριο ανοχής»:

«Δεν μπορούσε ο σκηνοθέτης κ. Δαμιανός να βρει κάποιον Κρητικό να τον διαφωνήσει πάνω στα ενδυματολογικά τουλάχιστον; Ή να 'ρθεί στην Κρήτη να πάει στα χωριά που εκτυλίσσεται η υπόθεση και να κατατοπιστεί;

Ας αφήσουμε τον ανεκδιήγητο τρόπο διαστροφής της ιστορίας του Πατούχα, που είναι η προσωποποίηση του ανυπότακτου, πρωτόγονου και λεβέντη Κρητικού».

Δεν υπάρχει κανείς προέλεγχος; Έτσι φιγουράρουν άθλιες «παραγωγές» της ΕΡΤ, για τις οποίες ξοδεύονται εκατομμύρια;

Είναι ασυγχώρητη η καινούργια ύβρη τόσο για το έργο του Κονδυλάκη, όσο και για τα κρητικά έθιμα και την κρητική παράδοση, που κατακρεούρησε ο σκηνοθέτης.

Πρόσθεσε αγαπητέ «Έθνος» τη φωνή σου στην αγανάκτηση που σου διαβιβάζω με το γράμμα μου, που είναι γενική εδώ...»

ΒΑΓΓΕΛΗΣ ΠΑΠΑΔΑΚΗΣ

Ηράκλειο Κρήτης
Στην εφημερίδα «Μισσημ βρινή» 9)2)84 ο κ. Ν. Αγαπαιώνεται: «Προς Αναστάσιον... (Γεπονή) και γράφει μεταξύ άλλων:

«Τί θα γίνει μ' αυτό το έργο νησί; Όλοι έχουν πέσει επάνω του και κατεδαφίζουν το θρόλο του. Και λοιδορούν τους ανθρώπους του. Και διαστρεβλώνουν την ιστορία του. Και γελοιοποιούν την κουλτούρα του».

Ποιάς θα προστατεύσει την Κρήτη από την οργανωμένη πλέον κακοποίηση των καναλιών; Αυτός ο Πατούχας! Αυτή η λαϊκή της μουσική! Αυτά τα ιστορικά της.

Γύρω σας υπάρχουν άνθρωποι που τα ξέρουν αυτά — και δεν εννοώ τον υπογράφοντα που στο κάτω — κάτω δεν έχει και μαρξιστικό διαβατήριο. Καλέστε τους. Μιλήστε τους. Είναι πλέον ντροπή... Έγκλημα!».

Ν. Αγ.

Ο Μηνάς Χρηστίδης γράφει στον «Ταχυδρόμο»:

«Νομίζω ότι ο κάθε δημιουργός έχει το κατακτητικό δικαίωμα ν' αλλάξει τα φώτα στην πηγή της έμπνευσης για να εξυψηρήσει το δικό του «τρόπο», αυτό, με δυό λόγια, που πάει μόνο σε κείνον και σε κανέναν άλλο. Αρκεί, αυτό που θα μας δώσει, να μιας παρασύρει τόσο, που να ξεχάσουμε κι εμείς πηγές και πρότυπα — να αφεθούμε πειθήνιοι και συμπαρτισμένοι από τη δική του πρόταση. Αυτό, κατά τη δική μου άποψη δεν το έχει καταφέρει — τουλάχιστον ως το τρίτο επεισόδιο που είδα...».

Ο Νομαρχιακός Σύμβουλος της Επαρχίας και ο Πρόεδρος Κοινότητας Άνω Βιάννου τηλεγραφούν στον υπουργό:

«Φορέis δικαιολογημένης γενικής πικρίας και αγανάκτησης κατοίκων Επαρχίας μας για το γύρισμα σε όλη του την έκταση του σήριαλ «Ο Πατούχας» του Κονδυλάκη στην Εύβοια και όχι στη γενετήριά του διαμαρτυρούμενα έντονα. Με βεβαιότητα προβλέπομε υποβάθμιση και απαράδεκτη αλλοίωση του έργου από έλλειψη

κεντριμάτων που ενέπνευσαν τον συγγραφέα, με κυριότερα το φυσικό περιβάλλον και το τοπικό ανθρώπινο στοιχείο. Στη διαμαρτυρία μας αυτή δεν αξιωθήκαμε να έχουμε μια οποιαδήποτε απάντηση που να αιτιολογεί την όλη υπόθεση».

Ο συνεπαρχιώτης δημοσιογράφος Δ. Παπαδόμαρκης σε αναλυτικό δημοσίευσμά του στην εφημερίδα «Απογευματινή» μεταξύ άλλων γράφει:

«Τα κόκαλα του Κονδυλάκη τρίζουν από το βράδυ της Κυριακής που η Ε.Ρ.Τ. άρχισε την προβολή του «Πατούχα» κι όλοι οι Βιαννίτες, όπου κι αν βρίσκονται, καταριούνται και βλαστημούν όλους όσοι βοήθησαν στη δημιουργία του εξαμβλώματος που βαφτίστηκε «Πατούχας». Γιατί ο «Πατούχας» που άρχισε να προβάλλει σε συνέχεις η ΕΡΤ προσβάλλει μνήμες, τσαλακώνει περιφάνειες, ντροπιάζει παραδόσεις, λεκιάζει ομορφίες και προκαλεί θυμούς και θύελλες.

Και αυτό επειδή όλοι τους, μα όλοι τους, χωρίς καμιά εξαίρεση το... έπαιξαν «κουλτουριάτικα» για να καλύψουν την άγνοια και τη γύμνια τους για ένα χώρο κι ένα λαό που η παρουσία τους υπήρξε πάντα έντονη, από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα, αλλά και για έναν τεχνίτη του λόγου που σημάδεψε τα ελληνικά γράμματα κι έγινε κλασικός. Ο σκηνοθέτης, οι ηθοποιοί, οι ενδυματολόγοι, αυτοί που έκαναν τη μουσική επένδυση, όλοι τους ήταν άσχετοι με τον τόπο και το θέμα και προφανώς δεν έκαναν ούτε τον κόπο να επισκεφτούν έστω για λίγες ώρες τη Βιάννο, να δουν το χώρο όπου έζησε ο Πατούχας, ν' ακούσουν — όχι να μάθουν — την τοπολαλία των κατοίκων της, να δουν το ντύσιμό τους, να νιώσουν — αν μπορούν — την ψυχή του. Λεπτομέρειες θα πείτε... Όμως αυτές οι λεπτομέρειες κάνουν την τέχνη κι αυτές τις λεπτομέρειες δεν τις αγνόησε ο Κονδυλάκης και γι' αυτό ο «Πατούχας» έγινε κλασικό έργο της λογοτεχνίας μας. Κι αν για όλους τους άλλους παράγοντες του έργου μια επίσκεψη στη Βιάννο ήταν κουραστική και δύσκολη, για το σκηνοθέτη τουλάχιστο ήταν επιβεβλημένη, που έχει την ευθύνη να δώσει όσο πιο πολύ μπορεί την αληθινή ατμόσφαιρα».

Η Μαρία Κισανδράκη γράφει από το Ρέθυμνο:

«Και απορεί κάθε Κρητικός! Πώς μπορεί το υπουργείο Πολιτισμού να επιτρέπει τη... ληστεία μιας πλούσιας πολιτιστικής κληρονομιάς ενός ηρωικού κομματιού της Ελλάδας; Πώς μπορούν οι υπεύθυνοι, σπουδαίοι, εγκλιφανοί της ΕΡΤ, να δίνουν τέτοια χαρακτηριστικά δείγματα γραμματισμένης και επιπολαϊότητας; Πώς μπόρεσε ο σκηνοθέτης, με πείρα, να κατακρεουργήσει και να μετατρέψει σε τέτοιο ανοσιούργημα και αχαρκτήριστο θέαμα, ένα τόσο όμορφο και πλούσιο σε ήθη και έθιμα αριστούργημα;

Και αγανακτεί κάθε Κρητικός!!

Όταν βλέπει τις απαράδεκτες για την εποχή και τελείως άσχετες φορεσιές... Για την τέλεια άγνοια των συντελεστών που δεν είχαν ακούσει έστω πως μετά τα βαφτίσια γίνεται τρικοῦβερτο γλέντι με μαντινάδες, ριζίτικα, χορό και όχι... γκαρίσματα και τόση... ψαλλωδία.

Πως στην Κρήτη του 1863 χόρευαν κρητικούς χορούς και όχι...καλαματιανά, ηπειρωτικά...
ΣΥΝΧΕΙΕΙΑ στη σελίδα 6

Ο ΚΛΗΡΟΣ ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΣΤΗΝ ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ

Του π' Μανόλη Ραπτάκη

ΚΑΤΩ ΒΙΑΝΝΟΣ:

Εφημέριος ο παπας—Γιάννης Μηλιαράς

Έχει την ευλογία από το Θεό και βρίσκεται μεταξύ των επιζώντων κληρικών της περιόδου αυτής και εφημερεύει σήμερα στον περιλαίμιο ναό που Μιχαήλ Αρχαγγέλου της Άνω Βιάννου. Είναι ο μόνος εν ενεργεία εφημέριος της εποχής εκείνης και υπηρετεί το ιερό θυσιαστήριο από το έτος 1938. Είναι Κατωβιαννίτης στην καταγωγή. Στο χωριό του, τον βρήκε η κατοχή να εφημερεύει.

Οργανώθηκε στην Εθνική Αντίσταση από την αρχή. Και δεν είχε άλλο δρόμο να διαλέξει, διότι ήξερε καλά πως ο αγώνας κάθε κληρικού δεν είναι μόνο αγώνας πνευματικός και ηθικός κατά της αμαρτίας, αλλά ότι είναι και αγώνας ενάντια σε καθέναν που επιβουλεύεται την εθνική μας ακεραιότητα.

Για πρώτη φορά αντιστέκεται κατά τη Μάχη της Κρήτης. Υπήρχαν τότε πληροφορίες ότι ήταν ενδεχόμενο στη θέση «Ληνοκάμπια» (που είναι νότιως πεδινό το μέρος) να πέσουν Γερμανοί αλεξιπτωτιστές. Ο παπας—Γιάννης μπήκε μπροστά. Οργανώνει ομάδα ενοριτών του και περιμένει. Δε χρειάστηκε να επέμβει, επειδή τελικά δεν έπεσαν αλεξιπτωτιστές.

Όμως προς το τέλος του αγώνα, όταν πια οι Γερμανοί νικημένοι οπισθοχωρούν και ο παπας—Γιάννης θα γελάσει σαρκαστικά, Γερμανός στρατιώτης οπλισμένος θα του προτείνει το όπλο. Παρά λίγο να γράφει τον επίλογο του αγώνα την ώρα που γλυκοχάραζε η λευτεριά.

Με την προσβυτέρα του αναστάσαν δυό παιδιά και τ' άδωσαν στην κοινωμία. Σήμερα ζει στη Βιάννο και απολαμβάνει το σεβασμό και την εκτίμηση όχι μόνο των ενοριτών του, αλλά και όλων των κατοίκων της επαρχίας, αφού τους εξυπηρέτησε για πολλά χρόνια κι από τη θέση του Αρχιερατικού Επιτρόπου.

Ιεράς καλλιφρονος, με υψηλό παράστημα και άσπρη γενειάδα μόνο που παρουσιαστικό του σε κάνει να τον σεβαστείς. Πόσο μάλλον όταν γνωρίζεις το γεμάτο προσφορά παρλθόν του στην Εκκλησία και στο Έθνος.

Διάδοχοί του στην ενορία της Κάτω Βιάννου μετά από

τη μετάθεσή του στον Αρχαγγέλο ήταν διάφοροι Ιερομόναχοι της Αγίας Μονής και ο παπας—Μανώλης Βασιλάκης. Σήμερα εφημερεύει ο παπας—Μιχάλης Δουλιγεράκης.

ΑΝΩ ΒΙΑΝΝΟΣ

Οι ενορίες στην Άνω Βιάννο δε λειτουργούσαν τότε όπως σήμερα. Ο ναός του Αρχαγγέλου δεν είχε αποπερατωθεί και επομένως δε λειτουργούσε. Η Βιάννος τότε ήταν χωρισμένη σε δυό ενορίες: Στην ενορία του Αγίου Γεωργίου, που είχε τη θέση καθεδρικού Ναού, και στην ενωμένη ενορία της Αγίας Αικατερίνης και του Αγίου Δημητρίου, της Πλάκας. Ανεξάρτητη επίσης ενορία ήταν από τότε η ενορία Λουτρακίου.

ΕΝΟΡΙΑ ΑΓΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ Ο ΟΙΚΟΝΟΜΟΣ ΜΙΧΑΗΛ ΜΠΙΤΣΑΚΑΚΗΣ

Ήταν ο Αρχιερατικός Επίτροπος της δυτικής Βιάννου. Πολύτεκνος παπας και ο παπά Μιχάλης. Με την προσβυτέρα του Άννα το γένος Κουζαράκη ανάθρεψαν 6 παιδιά.

Ο ίδιος και τα τρία του αγόρια πρόσφεραν πολλές υπηρεσίες στην Εθνική Αντίσταση. Το σπίτι του ήταν κέντρο, θα λέγαμε, διερχομένων την εποχή εκείνη. Πολλές συσκέψεις που αφορούσαν τον αγώνα έγιναν στη κατοικία του. Αναφέρω χαρακτηριστικά την αγωνιώδη εκείνη και πολύ επικίνδυνη σύσκεψη με την παρουσία του Επισκόπου Πέτρος Διουσίου και του τότε Αρχιμανδρίτη και Πρωτοσυγγέλου της Ιεράς Μητροπόλεως Κρήτης Έυγενίου. Στο σπίτι του έζησαν όλοι μαζί την αγωνία, για το πως να κλημακώσουν τις διάφορες δραστηριότητες ώστε να γλυτώσουν τα 500 γυναικόπαιδα από τα μέσα χωριά της επαρχίας, και κυρίως από το Καλάμι και Συκολόγο που είχαν οι Γερμανοί κλειδώσει στο Γυμνάσιο με σκοπό να τα σκοτώσουν και για τα οποία θα γίνει λόγος στη συνέχεια. Παράσχημο για τις προσπάθειες και τις αγωνίες του παπας — Μιχάλη είναι το φοβερό εκείνο χαστούκι που του 'δωσε ένας Ιταλός караμπι νιέρης στη μέση της πλοτείας στη Βιάννο.

Δεν έζησε πολύ για να χαρεί τη λευτεριά, γιατί το έτος 1944 πέθανε από εγκεφαλικό επεισόδιο, τρεις μόλις μήνες πριν από την απελευθέρωση. (Συνεχίζεται)

Αντιδράσεις για το σήριαλ ο Πατούχας

ΣΥΝΕΧΕΙΑ από τη σελ. 5
κα και παρ' ολίγο... χορό της κοιλιάς...

Οπισώδηποτε υπήρχε μια σοβαρότητα και σεμνότητα που την αγνοεί ο «κατασκευαστής» σε όλα τα σημεία του έργου»...

Και κάτι άλλο:
«Τον Οκτώβρη του 1978 άρχισα τη διασκευή του «Πατούχα», είχα γράψει δύο επεισόδια γιατί ενδιαφερόταν ο σκηνοθέτης Ζαν Κριστιαν. Του άρεσε, το πήγε στην ΥΙΕΝΕΔ και στην ΕΡΤ. Το βρήκαν, λέει, καλό αλλά δεν έγινε τίποτα...»

Τον Ιανουάριο του 1981 πώλησα στην ΕΡΤ. Υπήρχε το σενάριο μου αλλά πάλι δεν έγινε τίποτα...

Στις 8/3/83, όταν έμαθα πως ο «Πατούχας» είχε δοθεί σε άλλο, έστειλα ένα συστημένο γράμμα στον κ. Ρωμαιο. Του έγραφα ότι εγώ είχα αρχίσει τον «Πατούχα», μένω τώρα και 5 χρόνια μόνιμα στην Κρήτη (έμενα στην Αθήνα) και θέλα να ζωντανέψω τα ήθη και έθιμα της ιδιαίτερης Πατρίδας μου.

Αφού πέρασαν 4 μήνες χωρίς να λάβω οποιαδήποτε απάντηση, παίρνω τηλεφώνω, το γραφείο του κ. Ρωμαιο και μου είπαν πως γράμμα μου... δεν πήραν.

Έκανα αίτηση στο Ταχυδρομείο Ρεθύμνου, που με αριθ. πρωτ. 829/162 με πληροφόρούν, πως η συστημένη επιστολή μου με αριθμό 4108/8—3—83 που έστειλα στην ΕΡΤ Γενικό Διευθυντή κ. Ρωμαιο, Μεσογείων 432, παραλήφθηκε στις 10—3—83!!!...

Ακόμα και τώρα, ύστερα από τόσο καιρό, παρακαλώ θερμά να βρεθεί κάποιος υπεύθυνος από την ΕΡΤ 1 και να μου πει, γιατί έγιναν όλα αυτά...»

ΜΑΡΙΑ ΚΙΣΣΑΝΔΡΑΚΗ

Και ο Πέτρος Φουκάκης «Αλλαγής 10/2/84): «...Ξέρω, ξέρω, θα μου πεις πως έκανες μια ελεύθερη διασκευή του έργου, για να παρουσιάσεις στο κοινό «το κάτι άλλο» πέρα από τα τετριμμένα.

Μα μπουνταλάδες μας περνάς, Δαμιανέ εφέντη, να πιστέψουμε πως καινοτομείς αλλάζοντας την ταυτότητα του Πατούχα και από Έλληνα τον κάνεις Τούρκο;

Άσε τώρα που κι εκεί που τον παρουσιάζεις σαν Έλληνα τον τοποθετείς μακριά από την αγαπημένη του, ιδιαίτερη πατρίδα, την Κρήτη, διότι:

Το Μανολιό — ο Πατούχας — και οι άλλοι βοσκοί και αγρότες ποτέ δεν φόρεσαν τις στολές που εσύ τους έντυσες στην Κρήτη. Οι κομπάρσοι σου, που θα έπρεπε να δίνουν το χρώμα και τον παλμό της Κρήτης, δεν το μπορούν και δεν το καταφέρνουν. Οι ήρωές σου μουνοί και άχαροι, αντιτίθενται στο πνεύμα του συγγραφέα που τους θέλει και πολύ σωστά λαλιόστατους και πνευματώδεις».

Και πιά κάτω: Δαμιανέ εφέντη, πάρε τα κλαμπ-τσιμπιλιά σου, που η Κρήτη δεν τα χρησιμοποίησε ποτέ σαν μουσικά όργανα και συνεπώς δεν τα χρειάζεται.

Πάρε τους σεκλετισμένους ξυπόλυτους μερακλήδες τους Τουρκαλάδες, που ο Κονδυλάκης δεν τους έβαλε στο έργο του. Πάρε τη βουβαμάρα, που ο Κρητικός λαός δεν τη συνιθίζει στην καθημερινή του ζωή.

Πάρε τις λέξεις σου, πάρε τα ντέρτια σου και πήγαινε αλλού να κάνεις τέχνη.

Υ.Γ. Εσείς κύριοι της ΕΡΤ 1 κάνατε άσχημα που εγκρίνατε αυτό το σήριαλ. Μπορείτε όμως να επανορθώσετε με την διακοπή του. Το συντομότερο».

Σε άλλο φύλλο της «Αλλαγής» (12/2/84) η δασκάλα και λαογράφος κ. Ειρήνη Ταχατάκη και η Φωφώ Σπανιάκη, γράφουν:

«...Καμιά συσχέτιση και καμιά συγκίνηση δε βρισκόμαστε τώρα, παρά σαν Κρητικά νιώθω αποκαρδίωση από την απόδοση του έργου, που δείχνει ξένο από το σκοπό του συγγραφέα απ' ενός, μα και των ηθών της Κρήτης απ' ετέρου...»

Και πιά κάτω: «Κι είναι αδύνατον εμείς οι Κρητικοί να δεχτούμε εν ονόματι μιάς «ελεύθερης μετάφρασης» την παραποίηση όλων αυτών που παραδίδονται σε αλλότριες εκφράσεις ζωής και εικόνες απαράδεκτες, με γλωσσικό ιδίωμα ανύπαρκτο!

Και ρωτάμε το σκηνοθέτη: «Αφού ο χώρος της Κρήτης δεν τον συνέφερε — για οποιοδήποτε λόγο, μήπως τουλάχιστον βρέθηκε ποτέ σε βαφτίσια της Κρήτης, ή σε γάμους και χαρές, να δει και ν' ακούσει πως γλυντούν οι Κρητικοί; Ν' αφροουκαστεί τις γλυκιές κοντυλιές (της πατροπαράδοτης λύρας που τμήσαν αφημισμένοι λυράρηδες; Ν' ακούσει τις ξακουστές μαντινάδες και τους γλυκούς σκοπούς που δεν έχουν καμιά σχέση με τους τουρκικούς αμανέδες; Να δει πως στο γλυντό και στη χαρά οι Κρητικοί συσπειρώνονται ό πως και σε ώρες δύσκολες; Να δει πως το κρητικό τραγούδι είναι άλλο κι άλλο η τερετίζουσα ψαλμωδία;

Και τότε θα καταλάβαινε πως όλες τούτες οι σκηνοθετικές παραλείψεις κι αδυναμίες, οφείλονται στην έλλειψη κομπάρσων από το γνήσιο περιβάλλον που αφορά την υπόθεση του έργου. Γιατί να λείπει η κρητική μουσική; Το κρητικό γλωσσικό ιδίωμα; Η κρητική μαντινάδα; Η αυθόρμητη ομιλητικότητα; Στοιχεία που θα ήταν απαραίτητα στην «ελεύθερη διασκευή». Άλλο όμως «ελεύθερη» κι άλλο ανεύθυνη, ασυνεπής και παραποιημένη. Εκεί νομίζω βρίσκεται όλη η διαφορά. Και για να είμαστε δίκαιοι, ακούστηκε μια όλη κι όλη μαντινάδα που επαναλήφθηκε μάλιστα κάμποσε φορές μόνο που ο ενσάρκωτής του Σαΐτονικολή δεν ήξερε κανένα σχετικό σκοπό να την πει τουλάχιστον σωστά. Και με την απανάληψή της οι Κρητικοί θεατές θυμήθηκαν μετά το «ζαριφλίκι» που πράγματι αναφέρεται και στο έργο, μια άλλη μαντινάδα που λέει:

«Μια μαντινάδα κάτσε κι όλο κεινιά δα λέω
Κι όμα δεν έχουμε ψυχή
Ν' κάθομαι να κλαίω...».

Να κλαίμε λοιπόν και μες για όλα τούτα; Γιατί αυτές οι παραλείψεις μουσικής, μαντινάδας, γλωσσικού ιδιώματος, ακόμη και ντροπαλότητας στις κοπελιές του χωριού που ιδίως πριν ένα αιώνα ήταν αδύνατο να χλευάζουν έτσι τους συνανθρώπους τους και στην περίπτωση μας τον πρωταγωνιστή «Πατούχα»!

«Θέλουμε απόφραξη δασμένη στο Πανελλήνιο την εικόνα του τόπου μας. Ούτε υφαινωμένη — δεν τό χει ανάγκη άλλωστε — μα ούτε μειω-

Η Βιαννίτισσα στο ολοκαύτωμα της Βιάννου

ΣΥΝΕΧΕΙΑ από τη σελ. 4
νες ήταν και μάνες και πατεράδες μαζί.

Και με την άκαμπτη αγωνιστικότητα και πίστη οι γυναίκες της επαρχίας κατάφεραν τελικά όχι μόνο να κρατηθούν τα παιδιά στη ζωή, μα και να βοηθήσουν και να στηριχτούν οι μαχητές της αντίστασης στο βουνό. Οι γυναίκες της επαρχίας, που είχαν τόσα προσφέρει στην αντίσταση, μετά τη συμφωνία που τις κτύπησε δόθηκαν με περισσότερο πάθος στον ιερό αγώνα — έγιναν περισσότερο αποφασιστικές και αγωνιστικές και ζητούσαν πολλές από τους αγωνιστές να τις πάρουν στο βουνό, να τους δώσουν όπλα και να πολεμήσουν.

Οι κοπέλες αφοσιώθηκαν με μεγαλύτερο πάθος στις αντιστασιακές οργανώσεις και στην αντίσταση. Τους νέους τους υθούσε όχι μόνο το χρέος προς την πατρίδα και τη λευτεριά μα και το χρέος προς τις ψυχές των ανάντρα σκοτωμένων πατεράδων, παππούδων αδελφών. Ο επαναστατικός και αντιφασιστικός άνεμος έπνεε τώρα σφοδρός στην επαρχία, χωρίς να λογαριάζει τις δυνάμεις των Γερμανών που έμεναν για τρομοκρατία. Οι όρθιες ψυχές των μαυροφορεμένων και πεινασμένων και ξυπόλυτων γυναικών και κοριτσιών της Βιάννου εξευτέλιαν όλο το ασάβι, όλες τις σφαίρες, όλες τις άγριες κραυγές και όψεις των τυφλών υπηρετών του μίσους και της βίας.

Η αντίσταση του λαού μας στα χέρια των πεινασμένων παιδιών, των συνειραμμένων από το όνειρο κοριτσιών και των πονεμένων και χαροκαμένων

μήνη και θολή.

Δεν παραδεχόμαστε με «μια ελεύθερη» μάλλον «ανεύθυνη» διασκευή, την παραποίηση της πατροπαράδοτης ηθικής υπόστασης του ηρωικού και ξακού του νησιού μας».

ΕΙΡΗΝΗ ΤΑΧΑΤΑΚΗ
Αρχάνες
ΦΩΦΩ ΣΠΑΝΙΑΚΗ
Βιάννος

Ο Δημοσιογράφος κ. Νίκος Βιδάκης καταγράφει στην εφημερίδα «Νέα» 18-2-84 τις αντιδράσεις των κατοίκων της Βιάννου όπως τις όκουσε σε επιτόπια επίσκεψή του.

Η Ζωή Μπριντάκη αφηγείται: «Ο Πατούχας επόθανε πριν από τον πόλεμο, τον θυμώμαι. Ήταν πολύ γερός άνθρωπος. Από τη Δέρμαπο εσήκωνε το αλεσίμα και το φέρνε στο μύλο (τρεις ώρες δρόμος με τα πόδια).

Ξυπόλυτος με τσι κρητικές βράκες. Επαντρεύτηκε κι ήκαμε τέσσερις κόρες. Την Άννα, τη Φιλιά, τη Μαργή και την Τσαγκάταιμνα.

Και η Ζωή Μπριντάκη λέει πως δεν παρακολουθεί το σήριαλ του Δαμιανίου. Δεν ταυριάζει με τη δική μας γλώσσα, με τα δικά μας έθιμα, με τα δικά μας αισθήματα».

Και ο Γιάννης Γουρνιαζάκης, εγγονός του Πατούχα, διαμαρτύρεται (νομίζει πως ο δημοσιογράφος είναι της ΕΡΤ).

«Είναι να μωρέ τούτα τα μαϊμούνια που δείχνει η τηλεόραση; Ετάς τανε, μωρέ, ο «Πατούχας»; Εγώ τον παππού μου τονε θυμώμαι. Ετάς κανε με τον πόδα του και ξεπάτνωε τ' αχινόποδια αξυπόλυτος. Να θέλα ζει ήθελε να σας ε-σάξει αυτός».

των γυναικών πήρε την πιο ιερή της υπόσταση. Η αντίσταση στην επαρχία Βιάννου πήρε όλες τις διαστάσεις και όλο το ύψος και μεγαλείο της. Απλώθηκε από τους άντρες και τις γυναίκες, τους νέους και τις νέες και έφτασε ως τα παιδιά και τους γέροντες και τις γερόντισσες. Όλοι έκαναν αντίσταση με τα μέσα και με τον τρόπο του ο καθένας.

Ακόμη και τα μικρά παιδιά και τα μωρά έκαναν αντίσταση μετά τη συμφωνία χωρίς να το καταλαβαίνουν. Γιατί ποια διαμαρτυρία στον πόλεμο, και στους εφραντές του είναι δυνατότερη από τα γουρλωμένα από τρόμο και απορία μάτια των παιδιών που είδε η πρώτη αυγή της ορφάνιας στα κατώφλια των σπιτιών; Ποια σκοπιμότητα μπορεί να κάμει θεμιτή την κατασκευή και τελειοποίηση των όπλων μπροστά στα σφιγμένα χείλη των μικρών παιδιών και των νηπιών που είδε η πρώτη αυγή της ορφάνιας στα κατώφλια των σπιτιών; Ποια ιστορική αιτιολόγηση και αθώωση μπορεί να βρει ο ιμπεριαλισμός και ο φασισμός μπροστά στα γεμάτα άβυσσο μάτια των γεροντισσών μετά τη συμφωνία;

Στο μεγάλο πίνακα της τραγωδίας της επαρχίας οι πιο συγκινητικές λεπτομέρειες ήταν τα ορφανά παιδιά και οι χαροκαμένες γερόντισσες. Οι γιαγιάδες που είχαν τη μαύρη μοίρα να ζήσουν και να θάψουν γιους κι εγγονούς μπήκαν κι αυτές στο δρόμο του μαρτυρίου και του αγώνα. Οι σεβάσμιες γερόντισσες έδεσαν τις αδυναμίες και τους πόνους του κορμιού τους και έδωσαν ένα μοναδικό παράδειγμα αγωνιστικότητας και αυτοθυσίας για τη συνέχιση της γενιάς τους.

Δίπλα στις κόρες και στις νύφες, στο ζύμωμα, στο φούρνο στο πλύσιμο, στον αργαλειό, σ' όλες τις δουλειές του σπιτιού και στη φροντίδα των παιδιών. Και όταν τα παιδιά ήταν πεντάρφανα, γιατί ο χείρος άρπαζε τον πατέρα και τη μάνα ύστερα από το μεγάλο καΐμιο, τότε η κουρασμένη πλάτη της γιαγιάς σήκωσε όλο το βάρος της ανατροφής. Τότε η γιαγιά έγινε γιαγιά, μάνα και πατέρα για τα ορφανά. Μεγάλη προστάτισα και συμπαροσάτισα η σεβάσμια μορφή της γιαγιάς και στις κόρες και στις νύφες και στα εγγόνια.

Και όταν η ορφανεμένη οικογένεια, τα πεντάρφανα παιδιά δεν έβρισκαν βοήθεια ούτε από τη φτωχή και ρημαγμένη γη ούτε από χέρι ανθρώπινο αφού εζάλλου η δυστυχία ήταν παντού, απλωμένη, τότε η προστάτισα γερόντισσα έβαλε τη δύναμη της ψυχής της στα πόδια της, περπατούσε χιλιόμετρα μακριά έξω από το χωριό της, έξω από την επαρχία της κι έφτανε σε άλλους τόπους πιο τυχερούς, σε άλλα χωριά που δεν τα σκέπασε η συμφωνία κι ο χαλασμός, για να πουλήσει, ό τι μπορούσε, να βρει και να φέρει λίγο ψωμί στα πεινασμένα παιδιά. Βάδιζαν με τα αδύνατα πόδια τους οι γιαγιάδες και οι μανάδες οι ορφανεμένες και χήρες, ώρες και ώρες, μέρες και μέρες και πήγαιναν σε μακρινά χωριά του νομού και πέρα ακόμη από το νομό, για να δώσουν βότανα, κάτι από τα πολύτιμα έργα των χεριών τους, κάποιο από τα προικιά τους, κάποιο κειμήλιο ή ακόμα και κάποιο ιερό απομεινάρι των νεκρών τους και να πάρουν για αντάλλαγμα λίγο κριθάρι για το ψωμί. Και όταν δεν υπήρχε τίποτα να πουλήσουν για το

λίγο κριθάρι, τότε οι πολυπικραμένες γερόντισσες και μάνες έκαναν το πιο δύσκολο και το πιο ηρωικό: ζητούσαν βοήθεια από τις άλλες γυναίκες, από τις άλλες γερόντισσες και μάνες, εξηγώντας τους την τραγική μοίρα. Κινούσαν τον έλεο τα δακρυσμένα τους μάτια και αντάλλασσαν τη λίγη βοήθεια που τους έδιναν με χίλιες συγκινητικές ευχές. Στο βωμό της ζωής του παιδιού και της ανόστασης του σπιτιού η γερόντισσα η πολύπειρη η πολυπικραμένη και πολυκαμένη μεγάλη μάνα δεν θυσίαζε μόνο τα κουρασμένα της χέρια τα πληγωμένα στους δρόμους πόδια της, τον ήσυχο ύπνο της στο φτωχικό της κρεβάτι μα θυσίαζε και την περηφάνια της. Δεν μπορούσε να γίνει ιερότερη προσφορά — δεν μπορούσε η αγάπη να βρει υψηλότερη έκφραση. Οποιαδήποτε μορφής θυσία χωρίς μπροστά σ' αυτή τη θυσία τη θυσία της περηφάνιας για τους αγαπημένους. Ο πόνος και η αγάπη έκαμαν παντοδύναμες τις αδύνατες, τις πεινασμένες, τις άρρωστες γερόντισσες. Ο πόνος και η αγάπη έδωσαν τη δύναμη στις μάνες να σηκώσουν το σταυρό του μαρτυρίου μέχρι την κορυφή του Γολγοθά. Ο πόνος και η αγάπη έκαμαν τις γερόντισσες, τις νέες γυναίκες και τις κοπέλες της επαρχίας Βιάννου να σηκώσουν τον πιο σκληρό και ιερό αγώνα και στο τέλος να κερδίσουν την πιο ωραία και μεγάλη νίκη.

Τα παιδιά και τα βρέφη στο πείσμα του ανθρωποφάγου και γενοκτόνου φασισμού έζησαν και μεγάλωσαν. Τα χαμόγελα των κοριτσιών και οι γερές πλάτες των αγοριών γέμισαν και φώτισαν πάλι τις αυλές και τις στράτες. Οι αγαπημένοι νεκροί αναστήθηκαν και σάλεψαν μέσα στις φλέβες των κοριτσιών και των αγοριών. Τα αγαπημένα μάτια και κεφάλια των νεκρών πατεράδων, αδελφών και γιών ξαναφάνηκαν γύρω στο βραδινό τραπέζι, στα σπιτικά κατώφλια, στους δρόμους και στην αυλή της εκκλησίας με τα μάτια και τα κεφάλια των παιδιών που μεγάλωσαν.

Ο θάνατος καταπατήθηκε. Η ζωή νίκησε και ξαναβγήκε μέσα από τα φτωχικά σπitalia ρωμαλέα και όμορφη. Η ζωή χαμαγέλασε και στολίστηκε πάλι με πανηγυρία, με γάμους, με βαφτίσια, με τραγούδια. Η ζωή τράβηξε την ανηφόρα και πήρε μαζί της τα παιδιά στο δρόμο της μόρφωσης, της δουλειάς, της προκοπής. Τα σπitalia, στο πείσμα των δυνάμεων του χαλασμού και των ολέθρου, ξαναστήθηκαν ασπροντυμένα και γελαστά ανάμεσα στα δέντρα και στα λουλούδια. Οι βασιλικοί ξαναφούντωσαν στις γλάστρες και οι τριανταφυλλίες ξανάνθισαν. Τα χωριά της επαρχίας, στο πείσμα ε κένων που ήθελαν τον αφανισμό τους, αναστήθηκαν και έδειξαν στον ήλιο τις χάρες και τις ομορφίες. Η ζωή ρήγισσε και παντοκράτορισα έστησε θριαμβευτικά το θρόνο της πάνω στα αγιασμένα από το αίμα και τα δάκρυα χώματα της επαρχίας.

Γυναίκα Βιαννίτισσα των χρόνων του απαργισμού και της δυστυχίας, κόνισε απόψε τη φτωχή τούτη αναφορά σ' εσένα όχι για να σου ιστορήσουμε όσα έπαθες και όσα έπραξες. Εξάλλου πώς μπορούμε εμείς οι νεότεροι να ξέρομε όλα όσα έπαθες και όλα όσα έπραξες μ' όσες πληροφορίες και μ' όση φαντασία κι αν έ-

χομη; Κάναμε την αναφορά για να σου πούμε ότι στεκόμαστε με δέος και σεβασμό μπροστά στα όσα έπαθες και στα όσα έπραξες. Για να σου πούμε ότι προσκυνούμε τα πάθη σου και δοξάζουμε το μέγα έργο σου.

Τραγικές γυναίκες του Βαχού, των Αμιρών, του Κεφαλοβρουσιού, του Κρεββατά, του Ίαι — Βασίλη, του Πεύκου, της Σύμης, και των άλλων χωριών αναφερθήκαμε απόψε σε σας ιδιαίτερα όχι για να ανοίξουμε τις πληγές σας, μα για να προσκυνήσουμε με ευλάβεια τις πληγές και της καρδιάς και των χεριών σας. Γυναίκες χαροκαμένες και όσες φύγατε από τούτο τον πικρό για σας κόσμο και όσες έστησες ακόμη ανάμεσά μας γερόντισσες σεβαστές πια, φοράτε το φωτισμένο του μάρτυρα και το δαφνοστέφανο του αγωνιστή και ηρώα. Γυναίκες θαυμαστές που κρατήσατε μόνιμη συντροφιά στη μοναξιά σας τη θλίψη, κοιτάξε γύρω σας και κοιμαρώστε τους πλούσιους καρπούς των δακρύων και του ιδρώτα σας. Η ζωή και η προκοπή βασίλειαν στην επαρχία σας και στα χωριά σας από τη θάλασσα ως το βουνό. Καμένες κι όρθιες σαν τα καμένα κι όρθια δέντρα του δάσους, αναστήσατε γύρω σας τόσα νέα δυνατά δέντρα, που με τους κλώνους και βλαστους των γέμισαν την επαρχία και τις μεγάλες πολιτείες.

Εμείς οι εκπαιδευτικοί που περάσαμε από 'δω σας ευχαριστούμε για τα παιδιά κι εγγόνια που μας στείλατε στο Γυμνάσιο Βιάννου και χαρήκαμε τη ζωντάνια και το φως του μυαλού τους.

Δεν έστησαν ακόμη ηρώο σε σας, Βιαννίτισσες μαρτύρισσες και ηρωίδες τού 40-44; Μα έχετε ηρώο ζωντανό εσείς τα ολόκληρα τώρα σπitalia, τις λουλουδοφορεμένες αυλές και τα ωραία ανήσυχα νιάτα της επαρχίας που ακολουθούν μαγνητισμένα το όραμα της μεγάλης θεάς, της Ειρήνης.

Όλοι σε τιμούμε, μεγάλη γυναίκα της Επαρχίας Βιάννου, και σου υποσχόμαστε να αγωνιστούμε κι εμείς, όσο περνάει από το χέρι μας για να μην ξαναρθούν τα σύννεφα του πάλαιου πόνου από τα σπitalia μας. Εμείς οι νεότερες γυναίκες και μητέρες προσκυνούμε τα αγιασμένα σου χέρια και υποσχόμαστε να μην πάσμε ποτέ να αγωνιζόμαστε για τη ζωή, το ψωμί και το χαμόγελο των παιδιών όλων των μανάδων, όλου του κόσμου.

Υποσχόμαστε να τιμήσουμε έμπρακτα τα δάκρυα, τους στεναγμούς και τον ιδρώτα σου, γυναίκα μαρτύρισσα, αγωνίστρια και ηρωίδα της επαρχίας Βιάννου, γυναίκα του ολοκαυτώματος της Βιάννου, γυναίκα της εθνικής μας αντίστασης».

ΔΕΝΤΡΑ ΣΤΟ ΔΡΟΜΟ

ΣΥΚΟΛΟΓΟΥ —

— ΔΙΑΚΛΑΔΩΣΗ

Τις Κυριακές 22/1/84 και 5/2/84, τα μέλη του Πολιτιστικού Συλλόγου Συκολόγου δεντροφυτεύσαν το δρόμο που συνδέει το χωριό με τον κεντρικό δρόμο Βιάννου — Ιεράπετρας.

Η Διοίκηση του Συλλόγου ευχαριστεί ιδιαίτερα την Επιθεώρηση Δασών Ηρακλείου για τη δωρεάν χορήγηση των δέντρων και θύς και τους κατοίκους του χωριού για την πρόθυμη συμμετοχή τους και σ' αυτή την δραστηριότητα του Συλλόγου.

«ΒΙΑΝΝΙΤΙΚΑ ΝΕΑ»

Μηνιαία έκδοση στην ύπηρεσία όλων των Βιαννιτών

Έκδοτης — Διευθυντής Γ. Δ. ΧΡΗΣΤΑΚΗΣ

Όδός 1866 αριθμ. 110, τηλ. 282.808

Φιλολογική έπιμέλεια κειμένων Κ. Γ. ΣΤΕΦΑΝΑΚΗΣ

Υπεύθυνος Τυπογραφείου ΚΩΣΤΑΣ ΚΑΒΒΑΔΙΑΣ Έβανς 83 (Στοά Μουρτζή) τηλ. 242.040

Ετήσιες συνδρομές

Ιδιωτών Κοινοτήτων—Σχολείων — Ένοριών δρχ. 200 > 300

Εμβόσματα: Γ. Δ. ΧΡΗΣΤΑΚΗ Έπιστολές για την ύλη:

Γ. Δ. ΧΡΗΣΤΑΚΗ: 1866 άρ. 110 Ηράκλειο

Κ. Γ. ΣΤΕΦΑΝΑΚΗ: Καποδιστρίου 39 Ηράκλειο Χειρόγραφα δημοσιευόμενα ή μη δέν επιτρέφονται. Τά ένυπογραφα άρθρα έκφράζουν τις απόψεις των συγγραφέων.

«Μάνα, ο Λύχνος έφαγε τον ποντικό!»

Του κ. Μανώλη Βλαχάκη

Η απόφαση είχε βγει από μέρες από τον αφέντη του σπιτιού, το Νικόλα (το δímουρο πατέρα) όπως τον έλεγε η μάνα. Τρεις μέρες θα φάνε όλες —όλες οι ελιές για να τις μαζέψουμε από τον Άγιο Νικόλα, δεν παίρνει αναβολή έλεγε και ξανάλεγε.

Την κεραζόζα, δηλαδή το Ουράνιο Τόξο, που γίνεται στολίδι τ' ουρανού, την είδε ο πατέρας μου το πρωί. Έτριβε τα χέρια του και μονολογούσε:

«Σαν την ιδέη την ταχινή, πήγαινε στη δουλειά σου, σαν την ιδέη από βραδίς τρύπωνε στη φωλιά σου».

Το ουράνιο τόξο ήταν ένας οδηγός του καιρού για τον πατέρα μου, αν και καμιά φορά ο οργισμένος χειμώνας τ' άκανε θάλασσα.

Το κομβόι μπήκε στη στράτα κι από εκεί στο Μετόχι, μ' ένα σιβηρικό κρύο. Μόνο δυο

λόγια για την αρμάδα μας θα πούμε:

Μπροστάρης ο σκύλος μας ο Μπαρμπάρσας, ο μονόφθαλμος. Μονόφθαλμος γιατί σε μια γιγαντομαχία με τον αγριόγατο της κυρα — Ζαχαρένιας του βγήκε το μάτι. Ακολουθεί το μουλάρι μας, φορτωμένο με τα ζυγάλετρα, δηλαδή αλέτρι, ζυγό, βολόσυρο, ντέμπλες κατσούνες, μανάρες κλπ.

Ακολουθεί ο γάιδάρς μας ο Κογιάκος, φορτωμένος με σακιά, με παλέτσες, ντουρβάδες και μαγεροψήματα, κρεμμύδια, σκόρδα, ένα γαλέτι γεμάτο κουκιά καλόψητα και καλολαδωμένα, ένα σωρό φρίσσες κι άλλα.

Εκεί, στα σκαρβέλια του σαρμαριού, είχαμε δέσει τις δυο προβατίνες και την κατσίκά μας, που ήταν γκαστρωμένη και στη μουσταρά της (τα βυζά της) ακουμπούσε χάμω. Εγώ ήμουνα έντεκα χρόνων, ήμου-

να ξυπόλητος και κολύμπαγα μες στις λακκούβες, μα τί να κάνω...

Σ' όλο το δρόμο μας συνόδευε ένας απάιστος καιρός, ένα κρύο που έκανε τις καρδιές μας πολλές φορές να χάνουν το ρυθμό τους.

Αυτή η απόπειρά για να πάμε να μαζέψουμε τις ελιές απ' αυτό τον τόπο ήταν χρέος, ήτανε μια επιταγή να δίνουμε συνέχεια, για να μπορούμε να επιβιώσουμε, να μπορούμε να ζούμε. Εδώ παύει κάθε συμβιβασμός, πρέπει το δρόμο να μην τον διαλέγεις, ν' ανεβαίνεις την ανήφορα και την κατηφόρα, αυτός είναι ο αγρότης. Όμως υπάρχουν στιγμές ειρήνης. Εμείς στην πόλη είμαστε άπληστοι δούλοι του κέρδους, πίνουμε στην κόυπα το κρασί ανακατωμένο με πικρία, με απελπισία, ενώ οι αγρότες έχουν ένα χαμόγελο την άνοιξη, το καλοκαίρι, το φθινόπωρο.

Στα βάθη της μνήμης μου είναι χαραγμένες οι διάφορες

εποχές με τις μεγάλες διαφορές. Αχ, μάνα μου, πού 'ναι η λαμπεράδα τ' ουρανού... πού 'ναι τ' ολόγιομο φεγγάρι που βασίλευε στους ουραμούς... που είναι τ' αρώματα, τα χρώματα των εποχών, τα καμώματα των νοτιάδων... η μουσική που ακούγαμε από τις ρεματιές...

Μα δεν ξεχνούμε και τις αποσπερίδες μας κάτω από τα αρμυρίκια, με τη σιωπηλή και αθάμβη θάλασσα. Τρώγαμε αγγουράκι, πεπονάκια και πίναμε ρακή.

Μ' αυτές τις σκέψεις φτάσα με στην κορφή του Μερδάρη, για να κατηφορίσουμε σε λίγο στο Μετόχι. Εδώ στην κορφή φάνηκαν οι ακτίνες του ήλιου. Ένας ανικανός ήλιος, αρρωστής ήλιος, που δεν μπορούσε να διαλύσει λίγο το κρύο. Τα σύννεφα, πού 'δωχνε ο βοριάς απ' τις κορφές των βουνών για το νότο, τον σκέπαζαν και τον κάνανε πιο ανήμπορο.

(Συνεχίζεται)

ΓΕΩΡΓΙΚΟΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ

●ΣΥΝΕΧΕΙΑ από τη σελ. 1

ροι (ιδιαίτερα των νησιών). Τα στρώματα αυτά του πληθυσμού είχαν οικονομικό υπόβαθρο τη μεγάλη γαιοκτησία (τσιφλικία), τις εμπορικές και χρηματιστικές δραστηριότητες και ακόμη είχαν αποσπάσει προνόμια και αξιώματα από τον Τούρκο Σουλτάνο. Έτσι, η τάξη που υπόφερε περισσότερο, η τάξη που την εκμεταλλευότανε σκληρά και απάνθρωπα ο Τούρκος κατακτητής (δυάστης) ήταν η αγροτική. Για το λόγο αυτό οι αγρότες είχαν κάμει αρκετές εξεγέρσεις πριν από την επανάσταση. Και σύμφωνα με σύγχρονες κοινωνικές αναλύσεις το 1821 ήταν αποκορύφωμα μιας σειράς γεωργικών εξεγέρσεων. Οι εξεγέρσεις αυτές των αγρότων συνεχίστηκαν και μετά την επανάσταση γιατί οι διάφοροι κτσαμπάσηδες νόμοι και ξένο, ιδιαίτερα όμως οι ξένες δυνάμεις, αλλοίωσαν τους σκοπούς και τους στόχους της επανάστασης, έτσι που με το διώξιμο των Τούρκων οι αγρότες να εξακολουθήσουν να είναι δουλοπάροικοι, να είναι καλήγοι.

β) Στην περίοδο της φασιστοχιτλερικής κατοχής της χώρας μας οι αγρότες πλήρωσαν πάλι ακριβά, όπως πλήρωσε όλος ο ελληνικός λαός. Από τις 600.000 περίπου θύματα που είχε η χώρα μας στον πιο σκληρό φασισμό του ιταλο — γερμανικό, οι 550.000 ήταν αγρότες. Οι αριθμοί αυτοί είναι πολύ κατατοπιστικοί και δίδουν μια διάσταση στις μεγάλες προσφορές και θυσίες του Έλληνα αγρότη. Όμως και μετά την απελευθέρωση αυτή οι αγρότες μπαίνουν πάλι στη γωνία απολαμβάνοντας λίγα ψίχουλα παρά την τεράστια οικονομική και κοινωνική τους προσφορά σ' όλη τη μεταπολεμική περίοδο.

Για να δικαιολογήσουν ή καλύτερα για να κατασκευάσουν

την αγροτική τάξη οι εκπρόσωποι και οι εκφραστές της οικονομικής ολιγαρχίας, άρχσαν από το δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο και μετά μια εκστρατεία εναντίον των αγροτών. Έλεγαν και εξακολουθούν να λένε όλοι αυτοί που εκφράζουν και στηρίζουν το κεφαλαιοκρατικό σύστημα ακόμη και πολλοί οικονομολόγοι που είναι βέβαια δικοί τους πως οι αγρότες στη χώρα μας είναι προνομιοχόι, γιατί τάχα δεν πληρώνουν φόρους, παίρνουν δάνεια χαμηλότοκα από την Α.Τ.Ε. και άλλα τέτοια παρόμοια που κάνουν άπιστη τη ζωή ανάμεσα στους αγρότες και τη δική τους. Βέβαια κοινωνική αδικία υπάρχει και μεγάλη μάλιστα. Ποιοι όμως είναι οι αδικημένοι και ποιοι οι βολεμένοι είναι εύκολο

Η ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΕΣΤΙΑ ΛΟΓΟΤΕΧΝΩΝ ΓΙΑ ΤΙΣ ΥΠΟΣΧΕΣΕΙΣ ΤΟΥ Κ. ΠΕΠΟΝΗ

Η Παγκόσμια Εστία Λογοτεχνών με κανονποίηση δέχεται τις θέσεις που πήρε ο υπουργός Ραδιοφωνίας και Τηλεόρασης κ. Πεπονής, όπως φαίνεται από τις δηλώσεις που έκανε με την ευκαιρία της ανάληψης των καθηκόντων του ως υπουργού, και για μια τηλεόραση που να στέκεται κοντά στο λαό και τα προβλήματά του. Αυτό θα επιτευχθεί με την άνοδο του πολιτιστικού επιπέδου του λαού στην οποία ανύψωση έχει χρέος να συμβάλει η τηλεόραση. Στην προσπάθεια αυτή του κ. Υπουργού είναι σίγουρο πως θα βρει πρόθυμους συμπαρασπάτες τους λογοτέχνες και τους άλλους πνευματικούς δημιουργούς της χώρας.

Για το Διοικητικό Συμβούλιο

Με εξουσιοδότηση ΓΙΑΝΝΗΣ ΔΗΜΗΛΑΣ Λογοτέχνης

να το διαπιστώσει κανείς. Και δεν υπάρχει ανάγκη να επικαλούμαστε στοιχεία. Αρκεί να ρίξει κανείς μια ματιά στους αγρότες και σε όλους τους άλλους πολίτες.

Μερικοί όμως αριθμοί που αναφέρονται στα παραπάνω θέματα μπορούν να δώσουν ανάληψη την εικόνα και στον πιο άσχετο άνθρωπο ακόμη.

Και πρώτα από όλα να δούμε πόσους φόρους πληρώνουν οι αγρότες και πόσους πληρώνουν οι εργαζόμενοι στους άλλους τομείς της οικονομίας σε σχέση πάντα με το εισόδημά τους. Εδώ πρέπει να τονίσουμε μια ιδιαιτερότητα που υπάρχει στο γεωργικό εισόδημα. Για κάθε τι που μπαίνει στη γεωργική εκμετάλλευση (εισροή στη γεωργία) όπως είναι τα λιπάσματα, τα φυτοφάρμακα, οι σπόροι τα μηχανήματα κ.ά., κόβεται τιμολόγιο (χαρτόσημο και πολλές άλλες επιβαρύνσεις). Η εισροή όμως αυτή με την παραγωγική διαδικασία μετατρέπεται σε γεωργική παραγωγή, που, όταν πουληθεί ξανατιμολογείται. Και όλες

αυτές τις επιβαρύνσεις φυσικά τις πληρώνει ο αγρότης.

Ο Κώστας Βεργόπουλος, που καταπιάστηκε πάρα πολύ με το αγροτικό ζήτημα στη χώρα μας, σε σχετικό του βιβλίο παραθέτει τα παρακάτω στοιχεία που αναφέρονται στο επίμαχο αυτό θέμα, δηλαδή στους φόρους που πληρώνει ο αγροτικός και αστικός πληθυσμός. Τα στοιχεία αναφέρονται στο χρόνο 1970.

Συνολική πραγματική φορολογική επιβάρυνση: Αγροτικός πληθυσμός 3.080.000 άτομα 13,2 δσεκ. δρχ. Αστικός πληθυσμός 5.689.000 άτομα 34,5 δισ. δρχ.

Φορολογική επιβάρυνση κατά κεφαλή: Αγροτικός πληθυσμός 4.290 δρχ. Αστικός πληθυσμός 6.060 δρχ.

Εισόδημα κατά κεφαλή: Αγροτικός πληθυσμός 12.450 δρχ. Αστικός πληθυσμός 27.900 δρχ.

Φορολογική επιβάρυνση / κεφαλή εισόδημα: Αγροτικός πληθυσμός 34,4οο Αστικός πληθυσμός 21,8οο.

(Συνεχίζεται)

Για έργα στην Επαρχία

Από το Νομαρχιακό Συμβούλιο χορηγήθηκαν για έργα στην επαρχία μας τα παρακάτω ποσά:

Κοινότητα Χόνδρου: Δρόμος Χόνδρος — Κερατόκαμπος 5.000.000

Αντικατάσταση δικτ. ύδρευσης — Κατασκευή συλλεκτριών 500.000

Κοινότητα Κ. Βιάννου: Ασφαλοστρωση δρόμου Κ. Βιάννου — Περβάλα 3.000.000

Αντικατάσταση εξωτ. δικτ. — Καλλιέργεια πηγής 500.000

Κοινότητα Άνω Βιάννου: Βελτίωση δρόμου Αν. Βιάννος —Κερατόκαμπος 2.000.000.

Ανόρθωση υδρευτ. γεωτρήσεως οικ. Κερατοκάμπου 500.000

Αντλιοστάσιο — Αντλητικό Συγκρότημα Κερατοκάμπου 1.500.000.

Αξιοποίηση φράγματος Άνω Βιάννου — Χόνδρου 1.000.000

Αρδευτικοί αγωγοί — Δεξαμενή αξιοποίησης γεωτρήσεων Κοιν. Άνω Βιάννου 1.000.000

Διαμόρφωση χειμάρρου Καρυδιώτη 1.250.000

Μελέτη αποχετευτικού δικτύου Άνω Βιάννου. 450.000

Κοινότητα Βαχού: Καλλιέργεια πηγών άρδευσης 800.000

ΑΡΧΑΙΡΕΣΙΕΣ

Στο Σύλλογο Γυναικών Βιάννου, έπειτα από γενική συνέλευση των μελών του που έγινε στις 5)2)84, εκλέχτηκε το νέο Διοικητικό Συμβούλιο από τις:

Μαρία Μαστρογιωργάκη, Αντιγόνη Κονδυλάκη, Στέλλα Τρουλάκη, Μαρία Μπισσακάκη — Στρατάκη, Άννα Νεραντζάκη

Πολύμνα Μαστρογιωργάκη — Καρτσάκη, Ελένη Τζαμουζάκη.

Με ανακοίνωσή τους και λαύν όλες τις Βιαννίτισσες, ανεξάρτητα από τον τόπο της διαμονής τους, να γίνουν μέλη του Συλλόγου για να μπορέσουν όλες μαζί να προσφέρουν κάτι καλύτερο στη Βιάννο.

Κοινότητα Αμιρά: Αρδευτικό έργο Άρβης 800.000

Υδρευση Άρβης 800.000

Κοινότητα Κεφαλοβρυσιού: Κοινωτ. οδοποιία 500.000

Αντικατάσταση δικτύου υδρεύσεως Κοιν. Κεφαλοβρυσιού 800.000

Κοινότητα Αγ. Βασιλείου: Δρόμος Αγ. Βασιλείου — Κρεββατά 1.000.000

Αντικατάσταση εσωτ. δικτ. Κοιν. Αγ. Βασιλείου 1.000.000

Υδρευση Οικισμού Ν. Άρβη — Λατόμια 1.000.000

Αξιοποίηση αρδευτικών γεωτρήσεων 1.000.000

Αξιοποίηση αρδευτικού πηγαδιού Μ. Άρβης 1.000.000

Κοινότητα Πείκου: Βελτίωση βατότητας — Κατασκευή Τ.Ε. προς Κόρνια 1.000.000

Κοινοτική οδοποιία Πείκου 300.000

Αποχετευτικοί αγωγοί κοιν. Πείκου 500.000

Κοινότητα Σύμης: Διάνοση βελτίωση δρόμου Κ. Σύμη — Ομαλός 2.000.000

Υδρευση οικισμού Λουτρακίου Κ. Σύμης 500.000

Κατασκευή αποχετευτικού δικτύου Κ. Σύμης 500.000

Κοινότητα Καλαμού: Δρόμος Καλαμ. — Επαρχ. δρόμος 2.000.000

Βελτίωση δρόμου από Καλάμι προς Ψαρή Φοράδα 2.000.000.

Υδρευση οικισμού Ψαρής Φοράδας 1.000.000.

Κοινότητα Συκολόγου: Βελτίωση αγρ. δρόμου Συκολόγους — Τέρσα 1.000.000

Κοινοτική οδοποιία Συκολόγου 500.000

Υδρογεωλογική έρευνα ορεινού συγκροτήματος Βιάννου — Πείκου 1.400.000

ΓΙΑ ΤΟΝ ΚΑΘΑΡΙΣΜΟ ΤΩΝ ΑΚΤΩΝ

Σε κοινότητα του Νομού χορηγήθηκαν 1.000.000 δρχ. για τον καθαρισμό των ακτών. Στην επαρχία μας δόθηκαν στην Κοινότητα Αμιρά 90.000 δρχ.

ΕΙΣΦΟΡΕΣ ΓΙΑ ΤΟ ΠΑΝΕΠΑΡΧΙΑΚΟ ΜΝΗΜΟΣΥΝΟ Νομαρχία Ηρακλείου 50.000

ΕΠΙΣΚΕΥΕΣ ΟΙΚΙΑΚΩΝ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ ΨΥΓΕΙΩΝ ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΑΚΗΣ ΗΛΙΑΣ ΠΕΔΙΑΔΟΣ 76 (Καίνούρια Πόρτα) Δίπλη στην Παναγροτική

MIX. Ν. ΤΣΑΓΚΑΤΑΚΗΣ Συμβολαιογράφος Χάνδακος 21 Ηράκλειο Τηλ. 283-126

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

●ΣΥΝΕΧΕΙΑ από τη σελ. 1

1) Οι συνεταίροι που κάθε φορά θέλουν να μπουν στο Διοικητικό Συμβούλιο πρέπει να είναι αποφασισμένοι να δουλέψουν με ανιδιοτέλεια και με τη σκέψη πως με την προώθηση των συμφερόντων του συνεταρισμού εξυπηρετούνται και τα στενά δικά τους συμφέροντα. Κάθε επιτυχία του συνεταρισμού είναι και δική τους επιτυχία.

2) Από τη στιγμή που θ' αναλάβουν τη Διοίκηση του συνεταρισμού να έχουν υπόψη τους πως δεν τα ξέρουν όλα και είναι ανάγκη σε κάθε βήμα τους να έχουν την γνώμη και τη συμβουλή των συνεταρισμένων. Κι αυτό θα το επιτύχουν αν, πέρα από τις τυπικές Γενικές Συνελεύσεις, πραγματοποιούν τακτικά συνελεύσεις, ενημερώνοντας τους συνεταίρους από το πιο μικρό ως το πιο μεγάλο πρόβλημα του συνεταρισμού. Ιδιαίτερη βαρύτητα θα πρέπει να δοθεί στην ενημέρωση αυτή, με προσπάθεια να μη μένει ούτε ένας συνεταίρος χωρίς ενημέρωση σε ζητήματα που οδηγούν το συνεταρισμό σε δυσκολία και πιθανή ζημιά.

Η σκέψη πως μια δυσκολία που παρουσιάζεται, μια ζημιά που φαίνεται πως δημιουργείται θα τρομοκρατήσει τους συνεταίρους, αν το μάθουν, είναι μεγάλο λάθος.

Ο συνεταίρος θα πρέπει να τα ξέρει όλα και

πάντα. Κι αν μπορεί, θα βοηθήσει να ξεπεραστεί η δυσκολία, να προληφθεί η ζημιά. Μα κι αν τελικά δεν την προλάβουν, δεν θα ξαφνιαστεί όταν συμβεί.

3) Άλλος σοβαρός παράγοντας για τη σωστή λειτουργία του συνεταρισμού είναι ο οικονομικός απολογισμός που πρέπει να γίνεται και γενικός, μα και κατά τμήμα απασχόλησης του συνεταρισμού. π.χ. ελαιοτριβείο, συγκέντρωση λαδιού, εφόδια, ντομάτες, αγγούρι, μπανάνες, σουπερ μάρκετ κλπ.

Σε καμιά περίπτωση δεν πρέπει να περνά διαχειριστική περίοδος χωρίς τον πλήρη απολογισμό και συζήτηση με τους συνεταίρους πάνω σ' αυτόν.

Με την ευκαιρία δηλώνουμε πως οι στήλες των Β.Ν. είναι στη διάθεση των συνεταρισμένων της επαρχίας για τη δημοσίευση οποιασδήποτε ανακοίνωσής τους ή απολογισμού τους.

Μ' αυτό τον τρόπο πιστεύουμε πως το κύρος του συνεταρισμού αυξάνεται, η πίστη των συνεταίρων στην καλή λειτουργία του συνεταρισμού χαλιβδώνεται, οι τυχόν ζημιές περιορίζονται και η συλλογική προώθηση και αντιμετώπιση των προβλημάτων του συνεταρισμού γίνεται πράξη.

Κι αυτό είναι στοιχείο αποφασιστικό για την άνοδο της συνεταριστικής δέας, του συνεταριστικού κινήματος, για την πλήρη προστασία των συμφερόντων των παραγωγών.

Για τον ΕΛΤΑ

Σε προηγούμενο φύλλο των Β.Ν. καταχωρήθηκε η πρόταση για την έκδοση αναμνηστικής σφραγίδας, για να τιμηθεί ο πρόεδρος της Κρητικής Πολιτείας συνεταριστικής μας Γεωργίας Παπαμαστοράκης.

Επειδή μέχρι σήμερα δεν υλοποιήθηκε η πρόταση αυτή, παρ' όλο που τα ΕΛΤΑ την αποδέχτηκαν αλλά η διαδικασία που έταξαν για την υλοποίησή της παρουσιάζει δυσκολίες, επανερχόμαστε σήμερα με μια άλλη πρόταση.

Υστερ' από την καθιέρωση της έκδοσης γραμματόσημου που τιμά διάφορες προσωπικότητες της χώρας μας προτείνουμε:

Να προγραμματιστεί για το 1984 ή, αν έχει αυτό καλυφθεί, το 1985 να εκδοθεί από τα ΕΛΤΑ γραμματόσημο προς τιμήν του Γεωργίου Παπαμαστοράκη προέδρου της Κοινητής Πολιτείας. Βιογραφικό σημείωμα και φωτογραφία που θα χρειαστεί μπορούμε να στείλουμε μόλις τουτο ζητηθεί.

Ανακοίνωση

Το πρόγραμμα του Κέντρου Λαϊκής Επιμόρφωσης Βιάννου είναι το εξής για το τρίμηνο Γενάρη — Φλεβάρη — Μάρτη που διατρέχουμε:

- Άνω Βιάννος: Λογιστικά — Αγγλικά — Σχολή Γονέων.
- Έμπρος: Σχολή Γονέων — Προληπτική Ιατρική — Κατασκευή Τζακιού.
- Μάρθα: Μηχανολογία — Πρώτες Βοήθειες.
- Χόντρος: Κέντημα.
- Άγιος Βασίλειος: Καλλιέργεια μπανάνας — Προληπτική Ιατρική.
- Συκολόγος: Προληπτική Ιατρική.
- Καλάμι: Πρώτες Βοήθειες.
- Κατωφύγι: Ομαδική Καλλιέργεια.
- Μιλιαράδων: Μηχανολογία.
- Πεύκος: Προληπτική Ιατρική — Μελισσοκομία.
- Αφρατί: Κέντημα — Κοπτική — Ραπτική.
- Ορισμένα από τα τμήματα δεν έχουν λειτουργήσει από έλλειψη ειδικότητων σχετικών. Καλούμε όλους να συμβάλουν

στην υλοποίηση του προγράμματος όχι μόνο γι' αυτό το τρίμηνο αλλά ερχόμενοι σε επαφή με την υπεύθυνη του Κέντρου να διατυπώνουν τα προβλήματα και τις ανάγκες τους ώστε να βοηθηθεί η ύπαρξή τους στα καθημερινά προβλήματα που αντιμετωπίζει.

ΕΠΙΤΥΧΙΕΣ ΣΥΝΕΠΑΡΧΙΩΤΩΝ

Στις εκλογές για την πρόσληψη διδακτικού προσωπικού στο Πανεπιστήμιο Κρήτης εκλέχτηκαν:

- 1) Ο κ. Ιωάννης Γ. Παπαμαστοράκης, επίκουρος καθηγητής στο Φυσικό Τμήμα της Φυσικομαθηματικής Σχολής,
- 2) Η κ. Πόπη Ρουμπελάκη, σύζυγος του γεωπόνου κ. Ανδρέα Αγγελάκη, αναπληρωτής καθηγητής στο Βιολογικό Τμήμα της Φυσικομαθηματικής Σχολής.

Η ΕΚΔΗΛΩΣΗ ΤΟΥ «ΔΙΑΒΑΤΗ»

Γεμάτα ευαισθησία και καλοπροαίρετη διάθεση, τα παιδιά του συλλόγου μας φωνάζανε γ' αποκριγώσουμε μαζί. Κρίμα μονάχα που δεν έχουμε τόπο να τα πούμε όλα, γιατί για μια ακόμη φορά ο σύλλογός μας απέδωσε θαυμάσια.

Δεν ήταν ταβέρνα συνθησιμένη, δεν ήταν συνε-

στίαση, όπως λέμε, για φαγοπότι, ήταν μια περίφημη συναυλία, με αναβίωση της αληθινής Κρητικής μουσικής. Δηλαδή να τι έγινε:

Η λύρα, το στολίδι της μουσικής μας, συνδυάστηκε με πολλά ξένα όργανα, μιας άλλης εποχής, πρωτόκουστα και πρωτόωρα. Το σαζίν, το λαούτο, το

σιτάρ, το ραμπόμπα και τέλος το τουμπερέκι και το νταούλι, όργανα από την Αίγυπτο και την Ινδία, τα συγχρόνισε ο εξαιρετός ROS DALY, ο Ιρλανδός που έμαθε τη λύρα στην Κρήτη.

Με τη βοήθεια παλαιών και νέων έγινε κάτι το εξαιρετικό.

Εγκάρδια συγχαρητήρια

σ' όλους αυτούς που συνετέλεσαν στην προσφορά αυτής της βραδιάς. Ιδιαίτερα στο Διοικητικό Συμβούλιο, που απ' αυτούς κλέψαμε το προνόμιο αιώνιας νότης κι εμείς οι πάνω από...ήμηνα, μαζί τους χορέψαμε, διασκεδάσαμε και κλέψαμε όχι μια αλλά πολλές μέρες του χάρου.

Τα παιδιά έκαναν μια εξαιρετική πράξη και οφείλομε να την αναφέρουμε. Δώσανε δυό βραβεία, επίσημα σε δυό βετεράνους της Κρητικής Μουσικής: Το Μίκη Θεοδωράκη και το Νίκο Ξυλούρη.

Δεν παραλείψανε, μάλιστα στους 1500 ανθρώπους, που παρευρέθηκαν, να καιτηρήσουν από το μικρόφωνο τον Αλέξη Δαμιανό για το κρέμασμα του Πατούχα του Γιάννη Κογδυλάκη.

Χιλιάδες ευχαριστίες σε όλους, παλιούς και νέους για τη βραδιά αυτή.

ΜΑΝΟΛΗΣ ΒΛΑΧΑΚΗΣ

ΓΥΡΩ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑ ΒΙΕΝΟ

●ΣΥΝΕΧΕΙΑ από τη σελ. 1

για την αρχαία ΒΙΕΝΟ, που προέρχεται από τη δημοσίευση του αντιναυάρχου Χ. Σολιώτη: «ΙΣΤΟΡΗΣΗ ΤΗΣ ΝΑΥΤΙΛΙΑΚΗΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑΣ ΚΑΙ Ο ΣΤΑΔΙΑΣΜΟΣ ΤΗΣ ΜΕΣΟΓΕΙΟΥ», 1983.

Ο συγγραφέας ανάμεσα σε πολλά άλλα παρουσιάζει και τον ακτοπολικό οδηγό του περιήλτου της Κρήτης, βασισμένο σε ένα χειρόγραφο του 10ου υ.Χ. αιώνα που φυλάσσεται στην Εθνική Βιβλιοθήκη της Μαδρίτης. Από το κείμενο του οδηγού αυτού παραθέτουμε την περιγραφή:

«Από του Κασίου επί το Σαμωώνιον της Κρήτης στάδιο φ', ακρωτήριο εστί της Κρήτης ανέχον προς βορράν επί πολύ, εστί δε ιερών Αθηνάς, έχει ύψομον και ύδωρ, τα δε άλλα ηφανισμένα. Από Σαμωόνιου εις Ιερών Ιπύδιαν στάδιο φ', πόλις εστί, έχει όρμον, έχει δε και νήσον, καλείται Χρυσία, έχει λιμένα και ύδωρ. Από Ιερών Ιπύδνης εις Βιενον στάδιο ο', πολίδριον εστί απέχον τις θαλάσσης. Από Βιένου εις Λεβήναν στάδιο ο', εκεί παράκειται νησίον, ο καλείται Οξεία, ύδωρ έχει...».

ΣΧΟΛΙΑ: Το Σαμωώνιον είναι το γνωστό σήμερα ως Ακρωτήριο Σίδερος. Το στάδιο των Ελλήνων ήταν περίπου 157,5 μέτρα. Οι αποστάσεις Σαμωώνιον — Ιερά Πύδνα 80 (π') στάδια, Ιερά Πύδνα — Βιενος 70 (ο') και Βιενος — Λεβήνα 70 (ο') στάδια, είναι βέβαια μικρές σε σύγκριση με τις γνωστές σήμερα αποστάσεις, αλλά φυσικά δεν πρέπει να έχουμε αξιώσεις για μεγάλη ακρίβεια αποστάσεων σε εποχές κατά τις οποίες η ναυσιπλοΐα στη θάλασσα και η πορεία στην ξηρά βασιζόταν στη διαδοχή των λιμνα

ών ή των χωριών και μόνο. Όμως η θέση της παραλίας της Βιένου στο μέσο της αποστάσεως Ιερά Πύδνα — Λεβήνα είναι ακριβής και πρέπει να την τοποθετήσουμε στο σημερινό Κερατόκαιμπο. Θα μπορούσε να είναι και η Άρβη, αλλά ο οδηγός δεν αναφέρει ότι υπάρχει νερό στη Βιένο, όπως αναφέρει σε άλλες θέσεις.

Τη Βιένο την αναφέρει ως «πολίδριον απέχον της θαλάσσης», που πρέπει να σημαίνει, μάλλον, μικρή πόλη. Αυτό θα μπορούσε να θεωρηθεί σε αντίφαση με το χαρακτηρισμό της ΒΙΕΝΟΝΑΣ ως της δεύτερης πόλης της Κρήτης κατά το 435 μ.Χ. (Βλπ. Γ. Τζαμουζάκη «Η Βιάννος» σελ. 11), ον η λέξη πολίδριον είχε μια συγκεκριμένη έννοια που αφορά το μέγεθος ή τη σπουδαιότητα μιας πόλης. Άλλωστε και οι σημερινοί οδηγοί ακτοπολιτών πολύ λίγο ασχολούνται με μεσόγειες πόλεις που δεν αφορούν την ακτοπολιτία.

Ένα ενδιαφέρον σημείο είναι η ακριβής χρονολογία στην οποία αναφέρεται το αρχικό κείμενο, από το οποίο αντιγράφηκε το

χειρόγραφο της βιβλιοθήκης της Μαδρίτης. Το χειρόγραφο της Μαδρίτης αναφέρεται στο 10ο μ.Χ. αιώνα. Αλλά το πρωτότυπο πρέπει να είναι πολύ προγενέστερο, πιθανώς του 2ου ή 3ου μ.Χ. αιώνα και μάλιστα από βιβλιοθήκη της Αλεξανδρείας. Αυτό συνάγεται από την καθαρή Αλεξανδρινή Ελληνική διάλεκτο του και από το γεγονός ότι, ενώ αναφέρεται πλήθος από ναυούς της Αθηνάς, του Απώλλωνα κλπ. στους διάφορους όρμους, δε γίνεται πουθενά λόγος για Χριστιανικούς ναυούς.

Φαίνεται λοιπόν ότι κάποια θέση στην παραλία της επαρχίας Βιάννου, ο Κερατόκαιμπος ή η Άρβη με το ίδιο όνομα Βιένος ως επίγειο της μεσόγειας πόλης Βιενος, έπαιξε το ρόλο που συνεχιώθηκε και στα κατοπινά χρόνια, πριν αναπτυχθούν οι οδικές συγκοινωνίες στην επαρχία μας. Μα για ακριβέστερες ιστορικές πληροφορίες αρμοδιότεροι είναι οι φιλόλογοι, ιστορικοί και αρχαιολόγοι της επαρχίας μας.

Σ. Δ. Π.

ΟΙ ΕΞΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΩΝ "Β.Ν.,"

Με πολύ ενδιαφέρον είδαν τις προτάσεις των Β.Ν., που δημοσιεύτηκαν στο προηγούμενο φύλλο, όλοι οι συνεταριστές.

Σε άλλες στήλες, ο συνεταριστής κ. Στέφ. Παπαγιαννάκης αναφέρεται στην επίσκεψη που μπορεί να γίνει στην πόλη ΒΙΕΝΟΝΕ της Γαλλίας και προτείνει τη σύσταση Επιτροπής, που θα οργανώσει την εκδρομή.

Από τη θέση αυτή, ως μας επιτραπεί να θεωρήσουμε πυρήνα της Επιτροπής, τους κ. Στ. Παπαγιαννάκη, Μανδροκλέους 34—36 Νέος Κόσμος τηλ. 9237 156.

Και Γιάννη Κασαπάκη, Οστράβου 2, Ν. Κυψέλη, τηλ. 8216009, με την παράκληση να μάθουν και να μας γνωρίσουν από το επόμενο φύλλο των Β.Ν. το κοστολόγιο των δυό

προγραμμάτων που προτείνει ο κ. Παπαγιαννάκης ή και άλλου που μπορεί να γίνει.

Παράλληλα, όσοι επιθυθούν να πάρουν μέρος σε μια τέτοια εκδρομή ως τη λεφωνήσουν στους παραπάνω συνεταριστές ή στα Β.Ν. (τηλέφ. 282808), που θα τους φέρνουν σ' επαφή, όπως δηλώθηκε από το προηγούμενο φύλλο.

Μα και για τις άλλες προτάσεις θα περιμένουμε πρωτοβουλίες συνεταριστών.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΔΙΑΚΗΡΥΞΗΣ ΓΙΑ ΥΠΟΒΟΛΗ ΠΡΟΣΦΟΡΩΝ ΕΝΟΙΚΙΑΣΕΩΣ ΓΡΑΦΕΙΩΝ ΣΤΗΝ ΑΝΩ ΒΙΑΝΝΟ.

1. Η Δημόσια Επιση Ηλεκτρισμού δέχεται έγγραφα σφραγισμένες προσφορές, απευθείας από τους ενδιαφερόμενους, για την ενοίκιαση γραφείων όπου θα στεγαστεί το υπό ίδρυση Υποπρκατορείο Άνω Βιάννου.
 2. Ο ζητούμενος χώρος από 50—100 τ.μ. περίπου πρέπει να πληροί τους όρους της διακήρυξης, αντίγραφο της οποίας μπορούν να παραλαμβάνουν οι ενδιαφερόμενοι από τα γραφεία της ΔΕΗ, πλατεία Δασκαλογιάννη, όλες τις εργάσιμες μέρες και ώρες, ή από τον Πρόεδρο της Κοινότητας Άνω Βιάννου.
 3. Η κατάθεση των προσφορών στο πρωτόκολλο της πιο πάνω υπηρεσίας της ΔΕΗ μπορεί να γίνει μέχρι και την 30.3.84.
 4. Για κάθε πληροφορία στο τηλέφωνο 280 550 εσωτ. 34 (κ. Χρ. Φουκαράκη).
- ΔΕΗ — ΠΕΡΙΟΧΗ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ